

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski program Geodezija,
Smer za prostorsko informatiko

Kandidatka:

Frančiška Capuder

Analiza zemljišč med avtocesto in regionalno cesto na relaciji Trojane - Želodnik

Diplomska naloga št.: 301

Mentor:

viš. pred. mag. Samo Drobne

Ljubljana, 3. 7. 2009

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako	Vrstica z napako	Namesto	Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana **FRANČIŠKA CAPUDER** izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom: **»ANALIZA ZEMLJIŠČ MED AVTOCESTO IN REGIONALNO CESTO NA RELACIJI TROJANE - ŽELODNIK«**.

Izjavljam, da prenašam vse materialne avtorske pravice v zvezi z diplomsko nalogo na UL, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo.

Ljubljana, junij 2009

(podpis)

IZJAVE O PREGLEDU NALOGE

Nalogo so si ogledali učitelji prostorske smeri:

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

- UDK:** 347.235:528.44(043.2)
- Avtor:** Frančiška Capuder
- Mentor:** viš. pred. mag. Samo Drobne
- Naslov:** Analiza zemljišč med avtocesto in regionalno cesto na relaciji Trojane - Želodnik
- Obseg in oprema:** 93 strani, 31 slik, 6 preglednic, 2 grafikona
- Ključne besede:** zemljišče, avtocesta, regionalna cesta, zemljiški kataster, zemljiška knjiga, občina Lukovica

Izvleček

V preteklosti je bila dolina Črnega grabna v občini Lukovica v veliki meri rezervirana za izgradnjo avtoceste. Danes, ko je avtocesta zgrajena, se je sprostil velik del zemljišč - s tem se je omogočila možnost razvoja tega prostora. V nalogi smo predstavili ter analizirali zemljiško katastrske in zemljiško knjižne podatke o zemljiščih, ki ležijo v območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane - Želodnik v občini Lukovica. Glede na podatke o katastrski kulturi prevladujejo v obravnavanem območju travniki, njive in gozdovi. Zemljišča so v večinski lasti fizičnih oseb. Z vidika razvoja in planiranja bo ravninski in dolinski del območja še naprej namenjen kmetijski dejavnosti, večja naselja se bodo širila proti avtocesti. Območje pa je primerno tudi za razvoj rekreativnih dejavnosti.

BIBLIOGRAPHIC-DOKUMENTALISTIC INFORMATION

UDC: 347.235:528.44(043.2)
Author: Frančiška Capuder
Supervisor: Sen. Lect. Samo Drobne, M.Sc.
Title: Analysis of the land between the motorway and regional road on route Trojane – Želodnik
Notes: 93 p., 31 fig., 6 t., 2 g.
Key words: land, motorway, regional road, land cadastre, land register, municipality of Lukovica

Abstract

In the past, the valley of Črni graben, in the municipality of Lukovica, was largely reserved for the motorway construction. Now that the motorway is constructed, a substantial amount of land has consequently been released – which makes this area feasible for development.

This diploma work represents and analyses the area supplying valuable information referring to pieces of land located in the municipality of Lukovica – between the A1 motorway and regional road R2-447 on the route Trojane – Želodnik. Meadows, fields and forests, based on type of usage dominate this area. Mostly, this land is owned by individuals and is in private use. According to the development and planning policy, flat land and valleys are intended to agricultural activities, while larger settlements tend to broaden themselves closer to motorways. The area could be suitable for recreational activities as well.

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila mentorju viš. pred. mag. Samu Drobnetu za strokovno svetovanje, potrpežljivost in spodbudo pri nastajanju diplomske naloge.

Posebej bi se rada zahvalila Direkciji Republiki Slovenije za ceste, ki je finančno podprla študij, sodelavcem pa za razumevanje in podporo v času študija.

Hvala Andreji, prijateljem in sošolcem, ki so me optimistično spodbujali in mi nesebično pomagali.

Iskrena hvala mojim domačim, ki so me vedno podpirali, ter po potrebi pomagali in svetovali.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	OPIS OBMOČJA	2
3	ZAKONSKE OSNOVE.....	7
3.1	Zakon o javnih cestah	7
3.2	Resolucija nacionalnega programa izgradnje avtocest	11
4	POSTOPEK PRIPRAVE IN SPREJEMANJA LOKACIJSKIH NAČRTOV ZA IZGRADNJO AVTOCEST V REPUBLIKI SLOVENIJI	17
4.1	Postopek priprave in sprejemanja lokacijskih načrtov za odseke iz nacionalnega programa izgradnje avtocest v republiki Sloveniji po Zakonu o urejanju naselij in drugih posegov v prostor.....	17
4.2	Postopek priprave državnega lokacijskega načrta po novem zakonu o urejanju prostora.....	19
5	ANALIZA ZEMLJIŠČ	22
5.1	Opis avtocestnega odseka Trojane – Blagovica – Krtina	22
5.2	Raba prostora (CORINE)	27
5.3	Zemljiški kataster	33
5.3.1	Digitalni zemljiški kataster	33
5.3.2	Katastrske kulture.....	44
5.4	Gospodarska javna infrastruktura.....	52
5.4.1	Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture.....	52

5.4.2	Vpogled v podatke zbirnega katastra GJI na primeru	54
5.5	Zemljiška knjiga	59
5.5.1	Analiza zemljišč po lastništvu	61
5.6	Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica	63
5.6.1	Analiza strategije razvoja občine Lukovica v območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik	67
6	VREDNOTENJE REZULTATOV	70
7	ZAKLJUČEK.....	73
	VIRI.....	75

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 3.1:	Kategorizacija državnih cest.....	8
Preglednica 3.2:	Lastništvo in upravljanje javnih cest	9
Preglednica 5.1:	Vrsta rabe zemljišč v občini Lukovica	47
Preglednica 5.2:	Površina zemljišč v analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 po katastrskih občinah v občini Lukovica (oktober 2008).....	51
Preglednica 5.3:	Izračun površin parcel, ki so del avtocestnih odsekov, po katastrskih občinah.....	58
Preglednica 5.4:	Površina zemljišč po lastništvu.....	63

KAZALO SLIK

Slika 2.1:	Osnovne značilnosti prostora	2
Slika 2.2:	Umestitev v omrežju naselij, medobčinske povezave in sodelovanje, vplivi in povezave s sosednjimi območji	5
Slika 3.1:	Nacionalni program izgradnje avtocest v republiki Slovenije 2003-2013	16
Slika 5.1:	Prečni prerez odseka Vransko – Blagovica	23
Slika 5.2:	Vzdolžni prerez odseka Vransko – Blagovica	23
Slika 5.3:	Prečni prerez avtocestnega odseka Blagovica – Šentjakob	25
Slika 5.4:	Vzdolžni prerez avtocestnega odseka Blagovica – Šentjakob	25
Slika 5.5:	Odsek 0292 Trojane – Želodnik.....	26
Slika 5.6:	Legenda pokrovnosti tal	30
Slika 5.7:	Pokrovnost tal CLC 2000	31
Slika 5.8:	Pokrovnost tal CLC 2006	31
Slika 5.9:	Spremembe pokrovnosti tal v obdobju 2000 - 2006	32
Slika 5.10:	Gradiško jezero	32
Slika 5.11:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v občini Lukovica.....	36
Slika 5.12:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Trojane	37
Slika 5.13:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Učak	38
Slika 5.14:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Šentožbolt.....	39
Slika 5.15:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Blagovica.....	40
Slika 5.16:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Žirovše.....	41
Slika 5.17:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Krašnja	42
Slika 5.18:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Lukovica.....	43
Slika 5.19:	Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Prevoje.....	44
Slika 5.20:	Karta – vrste rabe v občini Lukovica	49
Slika 5.21:	Osnovni postopki v zbirnem katastru GJI	53
Slika 5.22:	Zbirni kataster GJI, Poizvedovanje po cestah	55
Slika 5.23:	Podatki iz zbirnega katastra GJI.....	56
Slika 5.24:	Podrobnejši prikaz podatkov o objektu	57
Slika 5.25:	Grafični prikaz iskanega objekta.....	57
Slika 5.26:	Podrobnejši prikaz podatkov o parceli	58

Slika 5.27: Zasnova prostorskega razvoja – zasnova poselitve	68
Slika 5.28: Zasnova namenske rabe	69

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 5.1: Struktura rabe zemljišč v občini Lukovica	48
Grafikon 5.2: Površina zemljišč v analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 po katastrskih kulturah v občini Lukovica (oktober 2008).....	51

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

R2	regionalna cesta 2. reda
A1	avtocesta Šentilj – Srmin
DARS	Družba za avtoceste Republike Slovenije
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
CORINE	COoRdinating of INformation on the Environment
CLC	CORINE Land Cover
GJI	gospodarska javna infrastruktura
SPRO	Strategija prostorskega razvoja občine
GIS	Geografski informacijski sistem

1 UVOD

Po letu 1996, odkar Slovenija pospešeno gradi avtocestni križ S – J, V – Z, je bil v letih 2003 in 2004 v promet predan tudi odsek avtoceste med Trojanami in Krtino. Del avtocestne povezave Šentilj – Koper poteka po dolini Črni graben v občini Lukovica. Avtocesta poteka vzporedno z regionalno cesto R2-447, Arja vas – Trzin.

Pas med avtocesto in regionalno cesto v območju Črnega grabna ni nikjer širši kot 500 metrov. Po geodetski izmeri in zemljiškoknjižni ureditvi bo mogoče reči, koliko območja, koliko zemljišč je bilo namenjenih za izgradnjo avtocestnega dela med Trojanami in Krtino.

Poraja se nam vprašanje, kaj se bo v prihodnje zgodilo s parcelami, ki so bile za namen gradnje avtocestnega odseka odkupljene s strani Družbe za avtoceste Republike Slovenije (v nadaljevanju DARS), po izgradnji in zemljiškoknjižni ureditvi pa nekatere parcele, ki niso del cestnega sveta, ostajajo v lasti Republike Slovenije.

Naslednje vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo z zemljišči v območju (koridorju) med avtocesto in regionalno cesto. Kakšne dejavnosti se bodo odvijale v tem območju? Kaj je moč predvideti v tem delu, ali se bo nadaljevala obdelava kmetijskih zemljišč, ali bodo dobila zemljišča kak drug pomen?

2 OPIS OBMOČJA

Območje, ki ga obravnavamo v tej diplomski nalogi, obsega ravninsko območje od Želodnika do Trojan ali tako imenovano dolino Črni graben.

Dolina Črni graben spada v občino Lukovica. Le-ta pokriva 74 km² veliko območje na prehodu med Kamniškim in Zasavskim hribovjem ter Kamniško-bistriško ravnino. Po podatkih Statističnega urada RS je bilo 30. junija 2008 v občini Lukovica 6316 prebivalcev.

Glede na krajinske, poselitvene in funkcijske značilnosti je območje občine razdeljeno na štiri makroobmočja:

- dolinski del (dolinsko dno Črnega grabna – osrednji del občinskega prostora),
- ravninski del (Kamniško-bistriška ravnina – zahodni rob občinskega prostora),
- severni hriboviti del (severna pobočja nad Črnim grabnom in Kamniško-bistriško ravnino) in
- južni hriboviti del (južna pobočja Črnega grabna).

Slika 2.1: Osnovne značilnosti prostora (vir: Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica, 2008: str. 3)

Reliefno razgibani hriboviti predeli občine so pretežno gozdnati in močno podvrženi plazovitosti.

Strnjeni kompleksi kvalitetnih kmetijskih zemljišč so v ravninskem delu, ki je najbolj privlačen tudi za poselitev in tako podvržen večjim konfliktom v zvezi z rabo prostora.

Ozemlje občine je bogato z vodnimi viri. Osrednji vodotok je reka Radomlja, ki izvira pod Učakom pri Trojanah in teče proti zahodu do Močilnika v Dobu, kjer se kot desni pritok izliva v Račo. Zaradi pritokov (Zlatenščica, Zlatopoljščica, Vrševnik, Rovščica) je izrazito hudourniška. Na konstantnejši pretok ugodno vpliva Drtjščica, ker njeno vodo ob nalivih zadržujejo številne kraške jame na Moravškem. V nasprotju z Račo in Drtjščico, ki pritečeta z apneniškega kraškega območja, prinaša Radomlja veliko naplavin, predvsem skrilav prod. Poplavna ogroženost dolinskega in ravninskega dela zaradi reke Radomlje se je bistveno zmanjšala z izvedbo stalnega mokrega zadrževalnika Drtjščica (Gradiško jezero) ob izgradnji avtoceste na odseku Blagovica – Šentjakob.

V občini Lukovica je 66 statističnih naselij, od tega jih tretjina leži v ravninskem in dolinskem svetu, dve tretjini pa v hribovitem delu. Vendar pa v hribovitem delu živi le približno tretjina prebivalcev občine. Koncentracija poselitve je torej največja v ravninskem in dolinskem delu. Ozka dolina, ki se razširi šele na skrajnem zahodnem robu občine ob prehodu v Kamniško-bistriško ravnino, sicer ne dopušča oblikovanja večjih strnjenih območij poselitve, zaradi česar se v občini ni razvilo pomembnejše urbano središče. Nekakšno prednost si je v preteklosti pridobila le Lukovica, ki se je najbolj razvila v prejšnjem stoletju, ko je bilo na Brdu sodišče. Kljub podolgovati izoblikovanosti je zaradi lege ob pomembni prometnici in s tem povezanih procesov suburbanizacije dolinsko dno precej gosto pozidano. Grajene strukture se raztezajo vzdolž glavne prometnice, nekdanje glavne ceste Maribor – Ljubljana, pri čemer na območjih največje rasti že prihaja do medsebojnega stapljanja naselij, ponekod se pojavljajo tudi manjša območja razpršene gradnje. Višje ležeči hriboviti predeli večinoma ohranjajo ruralen značaj z redko poselitvijo v dominantni krajini. Manjše gručaste vasi, zaselki in samotne kmetije so razporejeni po širših slemenih in kopastih vrhovih nad dolino.

V hribovskih vaseh, zlasti na vzhodu in skrajnem severu občine, se kaže trend upadanja populacije, na katerega so vezani tudi drugi negativni pojavi – opuščanje kmetijskih zemljišč, praznjenje starih vaških jeder itn. Obratno pa se populacija v naseljih ravninskega in dolinskega dela v obdobju po izgradnji avtoceste znatno povečuje (pri tem najbolj izstopajo Prevoje pri Šentvidu), zaradi česar se že kaže primanjkljaj ustreznih stanovanjskih površin.

Glede na državno prometno omrežje ima občina zelo ugodno lego. Po dolini Črnega grabna poteka avtocesta A1, Šentilj – Koper (daljinska cestna povezava mednarodnega pomena), ki je del V. transevropskega prometnega koridorja. Avtocesta povezuje občino in regijo z državnim središčem, posredno pa tudi z X. transevropskim prometnim koridorjem in osrednjim državnim letališčem, ki je oddaljeno približno 25 km (povezave z regijo se bodo še izboljšale z izgradnjo glavne ceste Želodnik – Vodice). Naselja občine se na avtocesto navezujejo neposredno (priključki so v Lukovici, Blagovici in na Trojanah) ali preko drugih prometnic. Najpomembnejša med njimi je regionalna cesta R2 447 Arja vas – Trzin, ki poteka vzporedno z novozgrajeno avtocesto, odsek Trojane - Krtina.

Občina Lukovica je ena od občin Osrednjeslovenske oziroma Ljubljanske urbane regije. Leži približno 22 km severovzhodno od državnega središča. Skupaj z občinami Kamnik, Domžale, Trzin, Mengeš, Moravče, Komenda in Vodice tvori t. i. Podjetno regijo. Občina je na robu širšega mestnega prostora Ljubljane in ima glede na regijo nekoliko odmaknjeno lego, zaradi česar so razvojne pobude in pritiski tu šibkejši.

Slika 2.2: Umestitev v omrežju naselij, medobčinske povezave in sodelovanje, vplivi in povezave s sosednjimi območji (vir: Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica, 2008: str. 4)

Občina Lukovica je mlada občina, nastala leta 1995 iz hotenj in možnosti spreminjajoče se lokalne samouprave. Prej je tako v prostorskem kot v upravnem smislu spadala pod okrilje občine Domžale. Kot ostale občine, ki so nastale z delitvijo večjih matičnih občin, se spopada z razvojnimi problemi, ki so posledica strukturnih problemov, vezanih na obdobje po osamosvojitvi in centralistično usmerjenega razvoja (ta je v preteklosti favoriziral državno središče in njegovo neposredno vplivno območje – naselja osrednjega in zahodnega dela Kamniško-bistriške ravnine).

V lokalnem merilu pa je razvoj precej zaostajal tudi zaradi dolgoletne rezervacije prostora za državne infrastrukturne koridorje (avtocesta, magistralni plinovod, visokonapetostni daljnovodi). Negativni vplivi so bili največji na področju gospodarstva (še vedno se skoraj 80 % delovno aktivnih prebivalcev na delo vozi v druge občine, posledično pa so bila manjša tudi vlaganja v družbene dejavnosti in gospodarsko infrastrukturo (komunalno)).

Zaradi počasnejšega razvoja prostor občine Lukovica kljub bližini Ljubljane ohranja podeželski značaj s kvalitetno naravno in kulturno krajino in prepoznavnimi prvimi arhitekturne identitete, zaradi česar je privlačnost občinskega prostora večja za bivanje in

razvoj turizma. Za zdaj so turistični razvojni potenciali sicer slabo izkoriščeni, taka območja so: območje Gradiškega jezera, grad Brdo z drevoredi, številne cerkve, vaška jedra, etnološka dediščina, širše območje Volčjega Potoka idr.

3 ZAKONSKE OSNOVE

3.1 Zakon o javnih cestah

Zakon o javnih cestah (UL RS št.33/2006; v nadaljevanju ZJC), deli javne ceste na državne ceste in občinske ceste ter nekategorizirane ceste. ZJC določa status in kategorizacijo javnih cest, ureja pravila določanja mej javnih cest, določa enotna pravila in strokovne podlage za graditev in vzdrževanje vseh javnih cest. Po zakonu so javne ceste prometne površine splošnega pomena za cestni promet, ki jih lahko vsak prosto uporablja na način in pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo javne ceste in varnost prometa na njih.

Javne ceste so javno dobro in so izven pravnega prometa. Na njih ni mogoče pridobiti lastninske pravice s priposestvom ali drugih stvarnih pravic. Ne glede na povedano, je mogoče na javni cesti pridobiti služnost za napeljevanje vodovoda, kanalizacije, plinovodov ter podobnih objektov in napeljav javnega pomena, pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo javne ceste. Na prometnih površinah zunaj vozišča javne ceste in na površinah ob njej, ki so določene za opravljanje dejavnosti namenjenih udeležencem v prometu, je mogoče za opravljanje takih dejavnosti pridobiti posebno pravico uporabe (2. člen ZJC).

Javne ceste delimo na:

- državne ceste, ki so v lasti Republike Slovenije ter
- občinske, ki so v lasti občin.

Glede na pomen za promet in povezovalne funkcije v prostoru se državne ceste kategorizirajo (3. člen ZJC) na:

- avtoceste,
- hitre ceste,
- glavne ceste I., II. reda,
- regionalne ceste I, II, in III reda,
- občinske ceste pa dalje na lokalne ceste in javne poti.

Državne ceste, so torej tiste, ki imajo funkcijo prometnega povezovanja s sosednjimi državami, med regijami v državi in povezovanje med občinskimi središči.

Občinske ceste imajo funkcijo zbiranja lokalnega prometa in priključevanje le-teh na državne ceste. Lokalne ceste imajo tudi funkcijo dostopnosti do posameznih zaključenih prostorskih enot, naselij.

Merila za kategorizacijo javnih cest določi Vlada Republike Slovenije (3. člen ZJC). Merila za določanje povezovalne funkcije javne ceste so podrobneje razdelana v Uredbi o merilih za kategorizacijo javnih cest (UL RS št. 49/97).

Preglednica 3.1: Kategorizacija državnih cest

Avtocesta	
Hitra cesta	
Glavna cesta	I. reda II. reda
Regionalna cesta	I. reda II. reda III. reda Turistična cesta

Na prometnih površinah, ki niso kategorizirane kot javne ceste, (nekategorizirane ceste, 15. člen ZJC) je promet dovoljen le na način in pod pogoji, kot jih v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa določajo lastniki ali od njih pooblaščenim upravljavcem teh prometnih površin. Graditev, vzdrževanje in uporabo gozdnih cest ureja Pravilnik o gozdnih prometnicah (UL RS št. 4/2009).

Preglednica 3.2: Lastništvo in upravljanje javnih cest

VRSTA CESTE	LASTNIŠTVO	UPRAVLJAVEC
Državne ceste	Javno dobro v lasti Republike Slovenije	DARS (upravljavec avtocest in hitrih cest) DRSC (upravljavec glavnih in regionalnih cest)
Občinske ceste	Javno dobro v lasti občin	Občina ali pooblaščen organizacija
Nekategorizirane ceste	Zasebna lastnina	Lastnik ali pooblaščenec
Gozdne ceste		Lokalna skupnost

Sestavni deli javne ceste so (13. člen ZJC):

- cestno telo;
- cestni objekti;
- naprave za odvodnjavanje ceste;
- brežine ceste;
- cestni svet, zračni prostor nad voziščem v višini 7 metrov;
- prometne površine zunaj vozišča, kot so počivališča, parkirišča, avtobusna postajališča in obračališča, prostori in objekti za tehtanje in nadzor prometa;
- površine za pešce in kolesarje na cestišču ceste;
- priključki na cesto v širini cestnega sveta;
- prometna signalizacija in prometna oprema;
- cestne naprave in druge ureditve, namenjene varnosti prometa, zaščiti ceste ter zemljišč in objektov vzdolž ceste pred vplivi prometa na njej;
- naprave za evidentiranje prometa.

Za sestavni del javne ceste se štejejo tudi zemljišča, objekti in naprave, ki jih je investitor v javno cesto pridobil ali zgradil za opravljanje rednega vzdrževanja ceste ali za opravljanje spremljajočih dejavnosti ob cesti.

Javna cesta, kot jo določa zakon, mora biti vpisana v zemljiško knjigo kot javno dobro v lasti države, če je državna cesta, in kot javno dobro v lasti občine, če gre za občinsko cesto. V zemljiško knjigo se vpišeta tudi služnost in posebna pravica uporabe površin.

Zakon v 14. členu opredeli pojme, ki so med drugim:

- *cestno telo* je del javne ceste, ki ga sestavljata nasip in voziščna konstrukcija;
- *cestni objekti* so mostovi, viadukti, podvozi, nadvozi, prepusti, predori, galerije, podporne in oporne konstrukcije ter podhodi in nadhodi;
- *cestišče* je del javne ceste, ki ga sestavljajo vozišče, odstavniki, ločilni in robni pasovi, kolesarske steze in pločniki ter bankine in naprave za odvodnjavanje tik ob vozišču ali robnem pasu (jarki, mulde, koritnice);
- *vozišče* je del cestišča, ki ima eno ali dve smerni vozišči;
- *brežina* je naravno nastala ali zgrajena nagnjena površina zemljišča ob cestnem telesu;
- *cestni svet* je največ 2 metra širok zemeljski pas, merjen od črte, ki jo sestavljajo na podlagi predpisov o projektiranju javnih cest in njihovih elementov končne točke prečnega profila cestnega telesa z napravami za odvodnjavanje in brežinami ceste oziroma pri avtocestah od varovalne ograje, ter zračni prostor v višini 7 metrov od najvišje točke vozišča.

Zakonu o javnih cestah iz leta 1997 je dodan nov člen 15a, ki govori o določitvi mej javnih cest. Meje javne ceste se določijo s postopkom ureditve mej, obnove mej ali s postopkom spreminjanja mej. Določitev mej javne ceste in evidentiranje ugotovljenih sprememb v zemljiškem katastru se prične na zahtevo lastnika ali upravljavca javne ceste. Meje javne ceste se določajo na podlagi načrta parcelacije ali po zunanjem robu cestnega sveta. Stranke v postopku določitve meje javne ceste so lastniki ali upravljavci javne ceste, lastnik parcele, iz katere se odmeri parcela javne ceste, in lastniki parcel, na katere neposredno meji parcela javne ceste. Pri določitvi mej javne ceste se s trajnimi mejniki zamejičijo samo horizontalni lomi meje javne ceste. Obstoječe meje parcel se pri določitvi mej javne ceste upoštevajo po veljavnih podatkih zemljiškega katastra.

Zakon predvideva tudi prekategorizacijo in opustitev državnih cest. Določa, da lahko javne ceste, ki se opustijo kot državne ceste in nadomeščene dele državnih cest prenese na občinske ceste ali pa na nekategorizirane ceste.

Sprememba kategorizacije državnih cest ali nadomeščenih delov teh cest in prenose občinskih cest med državne ceste lahko predlaga minister, pristojen za promet, ali občine. Spremembe in prenosi se po medsebojnem usklajevanju interesov obeh predlagateljev in ob upoštevanju meril za kategorizacijo javnih cest opravijo enkrat letno in se upoštevajo v planu razvoja in vzdrževanja državnih cest za naslednje leto.

Državna cesta ali njen del se lahko opusti, če se zgradi nova cesta ali pa del ceste, ki nadomesti prejšnjo. O opustitvi in načinu ureditve opuščene državne ceste ali njenega dela odloča Vlada Republike Slovenije na predlog ministra za promet.

3.2 Resolucija nacionalnega programa izgradnje avtocest

Avtoceste sodijo med državne ceste, ki so namenjene daljinskemu prometu motornih vozil in so sestavni del avtocestnih povezav s sosednjimi državami, njihov sestavni del pa so tudi zgrajeni avtocestni priključki.

Avtoceste imajo tako kot vse druge ceste, grajene za motorni promet, v nekaterih vidikih še bolj poudarjene funkcionalne in gospodarske razvojne značilnosti:

- hitreje in varneje od cest nižjih redov prevajati tranzitni in daljinski promet. Pri tem sta posebno pomembni njihova zmogljivost in vpetost v širše meddržavno in kontinentalno omrežje. Zaradi svoje širine, zravnanosti in položnosti so manj občutljive za slabe razmere, ki jih povzroča vreme;
- povezujejo posamezne regije, mestna središča in naselja v državi, olajšujejo njihovo funkcionalno in kulturno interakcijo in s tem prispevajo k prostorski interakciji družbeno prostorske skupnosti, ki je ena od najpomembnejših osnov za socialno integriranost in proizvodne sinergizme (pospeševanje tvorbe industrijskih kompleksov, poslovnih con in podobno);

- s svojim potekom in opremljenostjo predstavljajo posebno obliko turistične ponudbe, v svojem neposrednem gravitacijskem območju pa tudi širijo možnosti tranzitnemu turizmu komplementarnih trgovskih, uslužnostnih in informacijskih dejavnosti.

Osnovno cestno omrežje Republike Slovenije tvori omrežje daljinskih cestnih povezav mednarodnega pomena, omrežje cestnih povezav čezmejnega pomena in omrežje cestnih povezav nacionalnega pomena. Omrežje med seboj prometno povezuje slovenska središča mednarodnega pomena, slovenska središča nacionalnega pomena in regionalna središča ter jih povezuje z mednarodnim evropskim in čezmejnim prostorom.

Omrežje cestnih povezav mednarodnega pomena se navezuje na cestna omrežja mednarodnega pomena sosednjih držav in poteka iz smeri Beljaka preko Jesenic do Ljubljane in naprej proti Zagrebu, od Kopra prek Ljubljane in Maribora do Lendave in naprej proti Budimpešti, z odcepom od Divače proti Trstu, od Gradca do Maribora, Ptuja in naprej proti Zagrebu, ter od Postojne/Divače preko Ilirske Bistrice naprej proti Reki. Omrežje cestnih povezav mednarodnega pomena z vključitvijo Republike Slovenije v Evropsko unijo postane del vseevropskega cestnega omrežja (TEN, V. in X. panevropski prometni koridor in jadransko jonska pobuda).

Na omrežje cestnih povezav mednarodnega pomena se navezujejo prečne cestne povezave čezmejnega pomena v smereh od Razdrtega preko Nove Gorice in naprej proti Vidmu, iz smeri Trsta preko Škofij do Kopra in preko Dragonje naprej proti Bujam, od Celja preko Velenja in Slovenj Gradca naprej proti Velikovcu in od Celja preko Novega mesta ter Metlike proti Karlovcu, od Hajdine preko Ptuja in Ormoža naprej proti Varaždinu ter od Lendave proti Zalalovem.

Nacionalna središča mednarodnega pomena se na daljinsko cestno omrežje mednarodnega pomena povezuje s cestami nacionalnega pomena.

Regionalna središča Slovenije se prometno povezujejo med seboj ter se navezujejo na cestna omrežja mednarodnega oziroma čezmejnega pomena oziroma na cestna omrežja sosednjih držav s cestnimi povezavami nacionalnega pomena v smereh od Črnega Kala proti Sočergi,

od Logatca do Tolmina, od Nove Gorice do Tolmina, Bovca in Pridela z odcepom za Robič, od Unca do Žlebiča, od Hrušice do Rateč, od Podtabora do Ljubelja, od Kranja do Straže pri Cerknem, od Vodice do Krtine, od Ljubljane do Kočevja in naprej do Petrine, od Kočevja do Novega mesta, od Celja do Rogaške Slatine in naprej do Dobovca, od Šentjakoba do Zidanega Mosta in naprej do Drnovega, od Maribora do Dravograda, od Murske Sobote do Ormoža ter od Kočevja, preko Črnomlja do Metlike.

Na osnovno cestno omrežje Republike Slovenije se navezujejo cestne povezave regionalnega pomena, s katerimi se prometno povezujejo medobčinska in pomembnejša lokalna središča ter za državo pomembna turistična in obmejna območja (Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004).

Nekaj besed o zgodovini izgradnje avtocest: Leto 1969 lahko označimo kot prelomno leto za gradnjo avtocest v Sloveniji. Takrat so bile izdelane strokovne podlage za gradnjo, sprejeti so bili ustrezni zakoni in zagotovljena finančna sredstva. Prvi zgrajeni, 32 kilometrov dolg avtocestni odsek med Vrhniko in Postojno so začeli graditi maja leta 1970 in ga končali leta 1972, ter ga prometu predali 29. novembra 1972. Slovenija se je z zgraditvijo te avtoceste postavila ob bok drugim evropskim državam, ki so že imele avtocestno omrežje v skupni dolžini preko 17.500 km. Nadaljnje odseke štiripasovnih in dvopasovnih avtocest je Slovenija gradila postopoma, in sicer tam, kjer so bile zelo težavne prometne razmere. Tako je bilo v skoraj 25 letih, v obdobju 1970-1994, zgrajenih 198,4 km avtocest.

Leta 1994 je gradnja avtocest doživela ponovni zagon, ko se je začel uresničevati Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji. V letu 1998 so bile sprejete spremembe in dopolnila Nacionalnega programa izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji, ki so predvidevale izgradnjo novih 518,6 km avtocest in hitrih cest in 35,2 km regionalnih cest, ki služijo kot navezovalne ceste na avtocestno omrežje. Tako je bilo v Sloveniji po zelo intenzivni gradnji avtocest do konca leta 2008 prometu predanih 367,4 km štiripasovnih in dvopasovnih avtocest. DARS upravlja in vzdržuje skupno 476 km avtocest in hitrih cest ter 125 km priključkov nanje (DARS, 2009).

Po Zakonu o javnih cestah je za izgradnjo avtocest izdelan Nacionalni program izgradnje avtocest, katerega na predlog Vlade Republike Slovenije, sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

Strateški cilj Nacionalnega programa izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji je bil zagotoviti ustrezne notranje povezave države, izboljšati prometno varnost, zagotoviti povezave s širšim evropskim prostorom in spodbuditi gospodarski razvoj. Strukturni cilji programa pa so bili: zagotoviti in povečati neposredne ekonomske učinke, zmanjšati negativne prometne vplive na okolje, omogočiti širše gospodarske, socialne in turistične koristi in ohranjati že zgrajeno avtocestno omrežje.

Državni zbor Republike Slovenije je leta 1996 sprejel Nacionalni program izgradnje avtocest (UL RS št. 13/96). Spremembe in dopolnitve nacionalnega programa izgradnje avtocest (t. i. rebalans) je bil sprejet leta 1998 (UL RS št. 41/98). Resolucijo o nacionalnem programu izgradnje avtocest (ReNPIA) pa je Vlada RS sprejela leta 2004 (UL RS št. 50/04).

Nacionalni program izgradnje avtocest (v nadaljevanju NPIA) predvideva izgradnjo manjkajočih avtocest in cest ustreznega standarda v dveh smereh:

- v smeri *jugozahod – severovzhod* od Kopra do Šentilja na slovensko – avstrijski meji z odcepi do slovensko – italijanske meje pri Fernetičih in Vrtojbi ter slovensko – madžarske meje pri Pincah ter od Maribora proti Gruškovju na slovensko – hrvaški meji;
- v smeri *severozahod – jugovzhod* od predora Karavanke na slovensko – avstrijski meji do Obrežja na slovensko – hrvaški meji.

Slovenska avtocestna smer vzhod – zahod sovpada s potekom V. koridorja transevropskega prometnega omrežja (Trst – Koper – Postojna – Ljubljana – Budimpešta), avtocestna smer sever – jug pa s potekom X. koridorja transevropskega prometnega omrežja. Izgradnja slovenskega dela V. in X. koridorja transevropskega prometnega omrežja predstavlja uresničitev osrednjega strateškega cilja Republike Slovenije, in sicer v smislu zagotavljanja integriranega prometnega sistema, v katerem bodo med seboj povezana regionalna središča opravljala vlogo prometnih vozlišč, kar bo omogočilo tudi nadaljnji razvoj učinkovite

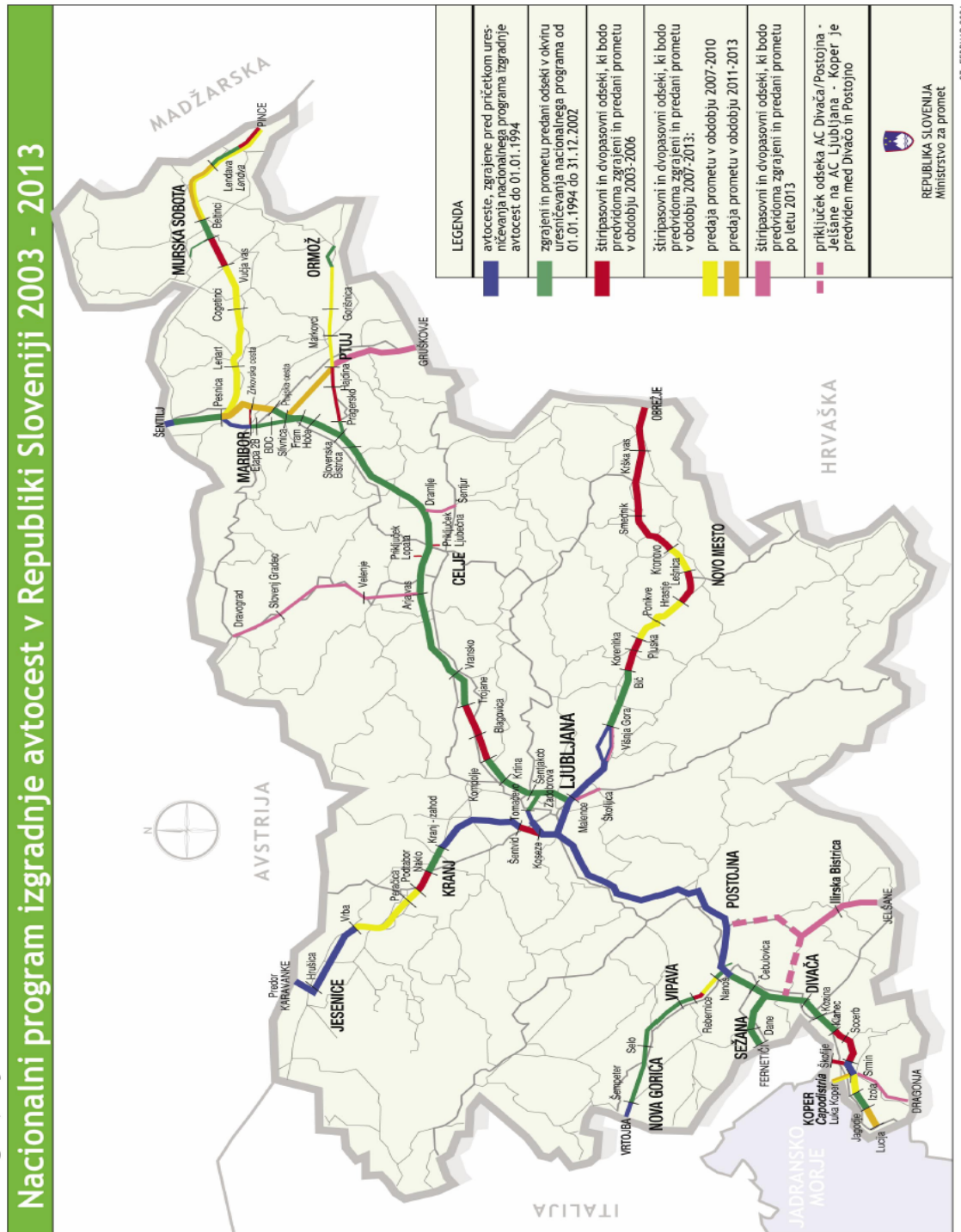
gospodarske infrastrukture, obenem pa bodo ta središča tudi umeščena v transevropsko prometno omrežje.

Resolucija o nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji do leta 2013 tako vključuje izgradnjo:

- 538,6 km avtocest in hitrih cest;
- 34 km navezovalnih cest na avtocestno omrežje;
- izgradnjo avtocest v območju mednarodnih mejnih prehodov, priključkov na obstoječe in bodoče avtocestno omrežje ter dograjevanje obstoječega cestninskega sistema in uvedbo elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku.

Izgradnja avtocestnega omrežja v Republiki Sloveniji je utemeljena na naslednjih osnovnih načelih (DARS, 2008a):

- dinamika izgradnje avtocestnega omrežja mora temeljiti na makroekonomskih zmožnostih in narodnogospodarskih interesih Republike Slovenije ter na upoštevanju makroekonomskih posledic izgradnje na narodno gospodarstvo;
- finančno mora biti podprta s čim večjim deležem lastnih finančnih sredstev, ki jih zagotavljajo Republika Slovenija (namenska sredstva) in uporabniki preko plačila nadomestila za uporabo avtocestnega omrežja (cestnine), preostali delež finančnih sredstev pa se zagotavlja iz drugih virov (krediti, obveznice, koncesije, ostali viri);
- omogočiti mora skladen in enakomeren regionalni in gospodarski razvoj vseh slovenskih regij kot tudi nadaljnji razvoj države v okviru njenega članstva v Evropski uniji;
- omogočiti mora multiplikativnost njenih gospodarskih učinkov;
- prioritete izgradnje avtocestnega omrežja morajo temeljiti na kriterijih za določanje prioritet oziroma vrstnega reda gradnje tistih odsekov, ki še niso zgrajeni oziroma še niso v gradnji;
- potekati mora postopno (etapno in/ali fazno), kjer je to ekonomsko upravičeno in tehnično – tehnološko izvedljivo;
- vodenje posameznih postopkov v fazi priprave za izgradnjo posameznih odsekov mora potekati sočasno.

Slika 3.1: Nacionalni program izgradnje avtocest v republiki Slovenije 2003-2013 (vir: ReNPJA, ur. l. RS. št 50/2004)

4 POSTOPEK PRIPRAVE IN SPREJEMANJA LOKACIJSKIH NAČRTOV ZA IZGRADNJO AVTOCEST V REPUBLIKI SLOVENIJI

4.1 Postopek priprave in sprejemanja lokacijskih načrtov za odseke iz nacionalnega programa izgradnje avtocest v republiki Sloveniji po Zakonu o urejanju naselij in drugih posegov v prostor

Vsi lokacijski načrti za avtocestne odseke na območju Republike Slovenije, ki so bili sprejeti pred letom 2003, so bili pripravljali na podlagi Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor iz leta 1984 (Ur. l. SRS št. 18/1984). Od 1. 1. 2003 dalje se lokacijski načrti za izgradnjo odsekov pripravljajo na podlagi Zakona o urejanju prostora iz leta 2002 (UL RS št. 110/02).

Postopek priprave in sprejemanja lokacijskih načrtov za avtocesto določa Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (UL RS št. 18/84). Priprava lokacijskega načrta (v nadaljevanju LN) za avtocesto se začne na utemeljen in ustrezno dokumentiran predlog ministra za promet.

Na podlagi predloga določi minister, pristojen za okolje in prostor, program priprave LN, s katerim določi:

- vsebino LN, ki vsebuje načrt gradbenih parcel ter tehnične elemente za zakoličenje objektov in parcel;
- rok za pripravo LN;
- seznam organov in strank, ki morajo pred začetkom priprave LN podati pogoje za njegovo pripravo;
- postopek in posamezne aktivnosti, ki jih je potrebno v tem postopku opraviti.

V okviru priprave LN se v fazi primerjalne študije variant primerja in vrednoti več možnih variant poteka avtoceste, kar sicer sodi v pripravo prostorskih planskih aktov. Aktivnosti v medsebojnem sodelovanju izvajajo Ministrstvo za okolje in prostor – Urad za prostorsko planiranje (v nadaljevanju MOP-UPP), predstavniki DARS-a in Ministrstvo za promet. Na ta način se v postopku priprave za avtocesto spreminjajo in dopolnjujejo tudi prostorski akti obravnavanih občin.

Po preučitvi možnih variant, kjer se poda tudi predlog najustreznejše, se priprava LN nadaljuje s podrobnejšim načrtovanjem in projektiranjem. Variante poteka prihodnje avtoceste predloži Vlada RS v obravnavo Državnemu zboru RS.

Sledi postopek pridobivanja pogojev pristojnih pogojedajalcev za izdelavo idejnega projekta in drugih strokovnih podlag za osnutek LN za izbrano varianto. Sledi izdelava idejnega projekta, poročila o vplivih na okolje in drugih strokovnih podlag za osnutek LN.

Minister ta okolje in prostor pošlje program priprave LN Vladi RS, Ministrstvu za promet in občinam.

Minister za okolje in prostor v soglasju z ministrom za promet predloži Vladi osnutek LN in v obrazložitvi predstavi tudi vse neustrezne variante.

Vlada RS sprejme in objavi sklep o javni razgrnitvi osnutka LN. Občine, po katerih bo potekala avtocesta, morajo razgrniti osnutek LN, trajanje razgrnitve je mesec dni. Lokalne skupnosti, posamezniki in ostali zainteresirani lahko posredujejo pripombe, ki se v nadaljnjih postopkih proučijo.

Pripombe in predloge z javne razgrnitve in obravnav osnutka LN pošljejo občine na Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP), kjer oblikujejo stališča do pripomb in odločitev o upoštevanju pripomb z javne razgrnitve. Utemeljene pripombe nadalje upoštevajo pri pripravi predloga LN.

MOP po uskladitvi osnutka LN s pripombami in predlogi javne razgrnitve pošlje le-tega Vladi v sprejetje. V tem času pa je potrebno pridobiti vsa potrebna soglasja pristojnih organov in organizacij, ki so predpisana z zakonom in mnenja k predlogu LN.

V končni fazi Vlada Republike Slovenije sprejme Uredbo o lokacijskem načrtu (Vresk, 2004).

4.2 Postopek priprave državnega lokacijskega načrta po novem zakonu o urejanju prostora

Pripravljaivec državnega lokacijskega načrta (v nadaljevanju DLN) za posamezen odsek avtoceste je Ministrstvo za okolje in prostor. Postopek priprave in sprejemanja državnih lokacijskih načrtov za posamezne odseke avtocest določa Zakon o urejanju prostora (UL RS št.110/02).

Na podlagi pobude/predloga ministra za promet določi minister za okolje in prostor program priprave lokacijskega načrta, zlasti obseg, vsebino, roke, pogojedajalce, soglasjedajalce, naročnika, podrobneje pa določi tudi sam postopek in posamezne aktivnosti, ki jih je v tem postopku treba opraviti. V okviru priprave vsakega državnega lokacijskega načrta se v fazi primerjalne študije variant prouči več možnih variant poteka avtoceste, kar sicer sodi v pripravo prostorskih planskih aktov. Na ta način se v postopku priprave državnega lokacijskega načrta za avtocesto spreminjajo in dopolnjujejo tudi prostorski planski akti občin.

Po proučitvi variant, ki poda tudi predlog najustreznejše, se priprava državnega lokacijskega načrta nadaljuje s podrobnejšim načrtovanjem in projektiranjem. Izdela se idejni projekt in ostale strokovne podlage ter poročilo o vplivih na okolje, sledi izdelava osnutka državnega lokacijskega načrta, ki se javno razgrne. Lokalne skupnosti, posamezniki in ostali zainteresirani lahko posredujejo pripombe, ki se v nadaljnjih postopkih proučijo. Utemeljene pripombe se upoštevajo pri pripravi predloga državnega lokacijskega načrta. Posamezna tangirana občina v nadaljevanju postopka sprejme spremembe in dopolnitve občinskih

prostorskih planskih aktov, Vlada RS pa sprejme državni lokacijski načrt z uredbo. Državni lokacijski načrt ima zato vsebine prostorsko-planskega in prostorsko-izvedbenega akta.

Postopke priprave in sprejemanja državnih lokacijskih načrtov za posamezne odseke avtocest in drugih državnih cest, opredeljenih v Nacionalnem programu izgradnje avtoceste v Republiki Sloveniji vodi Ministrstvo za okolje in prostor – Urad za prostorski razvoj.

DARS je kot izvajalec naročila v imenu in za račun investitorja, Republike Slovenije, v teh postopkih s programi priprave državnih lokacijskih načrtov, ki jih za vsak odsek posebej določi minister za okolje in prostor, zadolžen za zagotavljanje projektne dokumentacije, poročila o vplivih na okolje in vseh drugih strokovnih podlag, ki so osnova za izdelavo celovitih primerjalnih študij variant s predlogi najustrežnejših variant, za izdelavo osnutkov in predlogov lokacijskih načrtov ter sočasnih sprememb planskih aktov občin. V nekaterih primerih je DARS zadolžen tudi za naročanje državnih lokacijskih načrtov.

Ključne faze postopka priprave in sprejemanja DLN so (DARS, 2008b):

- pobuda/predlog ministra za promet za izdelavo DLN ministru za okolje in prostor;
- program priprave DLN, ki ga določi minister za okolje in prostor;
- oddaja javnih naročil za pridobitev izvajalcev projektne in prostorske dokumentacije;
- izdelava strokovnih podlag za primerjalno študijo variant s predlogom izbora variante;
- izdelava primerjalne študije variant s predlogom izbora variante;
- obravnava in potrditev variante na Vladi RS in v Državnem zboru RS;
- pridobitev pogojev pristojnih pogojedajalcev za izdelavo idejnega projekta in drugih strokovnih podlag za osnutek DLN;
- izdelava idejnega projekta, poročila o vplivih na okolje in drugih strokovnih podlag za osnutek DLN;
- izdelava osnutka DLN in sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih planskih aktov;
- sprejem sklepa o javni razgrnitvi osnutka DLN in sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih planskih aktov na Vladi RS;

- javna razgrnitev osnutka DLN in sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih planskih aktov v občinah;
- priprava stališč do pripomb in odločitev o upoštevanju pripomb iz javne razgrnitve, ki jo sprejme minister za okolje in prostor;
- izdelava dopolnitev idejnega projekta, poročila o vplivih na okolje in drugih strokovnih podlag za predlog DLN, upoštevajoč sprejeta stališča do pripomb iz javne razgrnitve;
- izdelava predloga DLN in predloga sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih planskih aktov;
- pridobitev soglasij in mnenj k predlogu DLN;
- sprejem sprememb in dopolnitev občinskih prostorskih planskih aktov na občinskih svetih;
- sprejem uredbe o državnem lokacijskem načrtu na Vladi RS.

5 ANALIZA ZEMLJIŠČ

5.1 Opis avtocestnega odseka Trojane – Blagovica – Krtina

Odseka Trojane – Blagovica in Blagovica – Krtina sta del avtoceste A1 Šentilj – Srmin. Potek ceste Trojane – Krtina sestavljajo naslednji odseki:

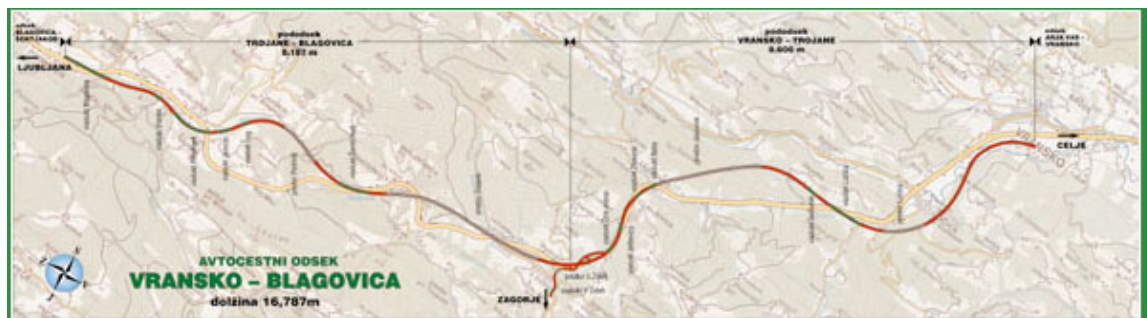
- 0067 in 0667 Trojane – Blagovica;
- 0044 in 0644 Blagovica – Krtina;
- 0142 priključek Blagovica;
- 0169 priključek Lukovica in
- 1682 in 1683 počivališče Lukovica.

Prvi obravnavani odsek Vransko – Blagovica je eden najzahtevnejših avtocestnih odsekov v Sloveniji. Dolino z nadmorsko višino do 400 m oklepajo hribi in gore z nadmorsko višino 700 do 900 m, trasa pa poteka po geološko in geomehansko zelo zahtevnem in raznolikem terenu. Na vzhodu se navezuje na že zgrajeni avtocestni odsek Arja vas – Vransko, na zahodu pa na odsek Blagovica – Šentjakob. Na avtocestno omrežje je s priključkom na Trojanah povezano tudi Zasavje. Celotna trasa je bila načrtovana tako, da je najbolj optimalno prevzela regionalni promet, hkrati pa je avtocesta preko Trojan prevzela tudi funkcijo prejšnje glavne ceste G1-10 oziroma evropske ceste E 57.

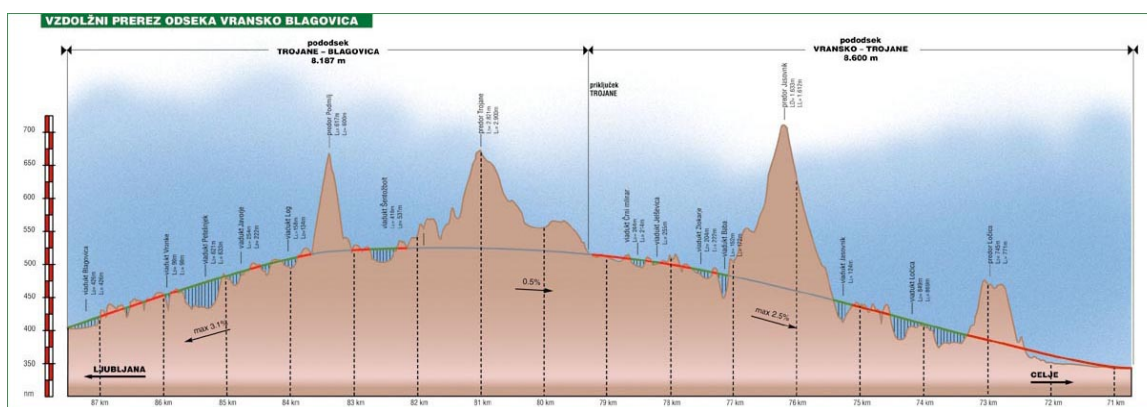
Na vzhodu se trasa avtoceste začne južno od Vranskega ter poteka proti Ločici, ki jo po vzhodni strani zaobide s predorom Ločica. Nato pa v smeri proti zahodu z viaduktom prečka dolino Črnega grabna. Hrib Jasovnik predre s predorom, prečka obstoječi viadukt Baba ter se nadaljuje proti Trojanam. Pred Trojanami je zgrajen avtocestni priključek z navezavo na regionalno cesto R2-447 in povezavo proti Zasavju. Proti Šentožboltu poteka trasa po daljšem predoru pod Trojanami, z viaduktom prečka dolino, s predorom zaobide Podmilj in se skozi dolino Koprivnice nadaljuje proti Petelinjeku. Po ponovnem prečkanju doline z viaduktom poteka po južni strani Blagovice, na njenem zahodnem delu prečka obstoječo regionalno cesto ter se spusti na dolinsko dno, kjer se naveže na avtocestni odsek Blagovica – Šentjakob.

Odsek je gradbeno razdeljen na dva pododseka:

- odsek Vransko – Trojane, dolžine 8,6 km, je bil dokončan in predan prometu 28.6.2002;
- odsek Trojane – Blagovica, dolžine 8,2 km, je bil dokončan in predan prometu 12.8.2005.

Slika 5.1: Prečni prerez odseka Vransko – Blagovica (vir: DARS, 2008c)

Slika 5.2: Vzdolžni prerez odseka Vransko – Blagovica (vir: DARS, 2008d)

Avtocestni odsek v dolžini 16,793 km, je zgrajen kot štiripasovna avtocesta s po dvema voznima in odstavnim pasom v vsaki smeri in vmesnim ločilnim pasom ter izvennivojskimi prehodi regionalnih in lokalnih cest, poljskih in gozdnih poti. Projektirani normalni prečni profil avtoceste znaša 25 m: štiri vozni pasovi širine po 3,5 m, dva odstavna pasova po 2,5 m, dva robna pasova ob prehitevalnih pasovih po 0,5 m, dve utrjeni bankini in srednji ločilni pas širine 3 m.

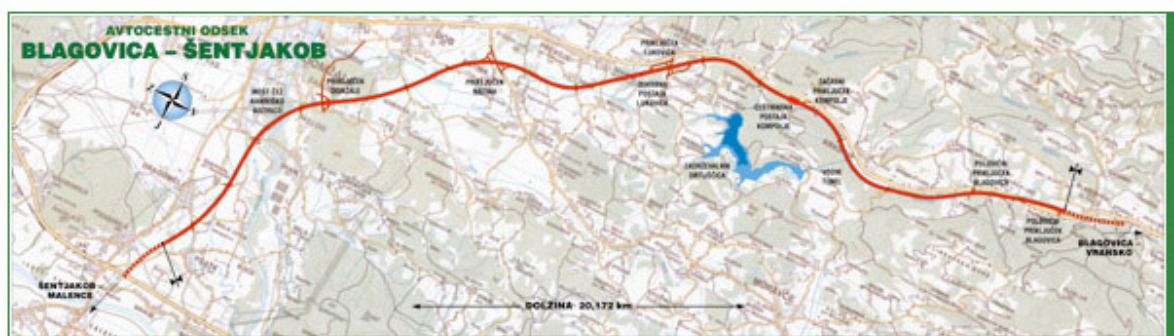
Vertikalni in horizontalni elementi odseka Vransko – Blagovica so projektirani z upoštevanjem računske hitrosti 100 km/h. Minimalni horizontalni radij je 700 m, minimalni vertikalni radij pa 30.000 m. Trasa se na najvišji točki povzpne na 485 m nadmorske višine. Maksimalni vzdolžni sklon je 3,1 % na trasi in 2,2 % v predoru.

Avtocesta poteka na geološko in geomehansko ter prostorsko zelo zahtevnem terenu (plazovit teren, hudourniki, prečne grape), zaradi česar je bilo zgrajenih večje število objektov, kot so: predori, viadukti, večje število premostitvenih objektov; nadvozi, podvozi in mostovi. Zaradi plazovitega terena so bili zgrajeni zidovi, pilotne stene in kamnite zložbe.

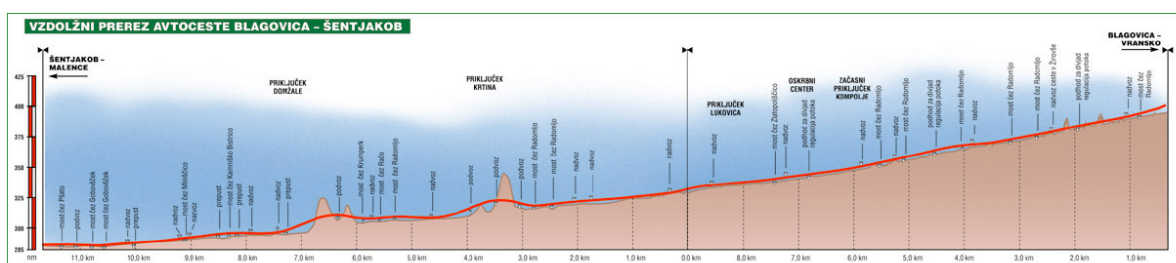
Naslednji obravnavani odsek Blagovica – Šentjakob se na vzhodu navezuje na odsek med Vranskim in Blagovico in poteka po razmeroma ozki dolini Črnega grabna, v manjšem delu po severnem, v večjem delu pa po južnem robu doline, kjer se prepleta s strugo Radomlje. Po izstopu iz doline zavije južno od Lukovice, med Vrbo in Imovico. Nato prečka v vkopu Krtinski hrib severno od Krtine, poteka dalje med Dobom in Gorjušo in se nato vkoplje v gričevnat svet vzhodno od Domžal. Kamniško Bistrico prečka južno od Zaboršta ter zavije dalje proti jugu mimo naselij Mačkovci, Študa, Šentpavel, ki jih obide po vzhodni strani. Poteka med naselji Dragomelj in Pšata in se nato južno od Dragomlja, na meji občin Domžale in Ljubljana, oddalji od obstoječe glavne ceste in se na zahodu naveže na avtocestni odsek Šentjakob – Malence. Celotna trasa je načrtovana tako, da bo s petimi priključki: Blagovica, Lukovica, Krtina, Domžale, najbolj optimalno prevzela lokalni promet.

Odsek je bil predan prometu po posameznih pododsekih (DARS, 2008e):

- Šentjakob – Krtina, dolžine 8 km, je bil predan prometu 28. 8. 2001,
- Krtina – Lukovica (Kompolje), dolžine 6,2 km, je bil dokončan in predan prometu 28. 6. 2002,
- Kompolje (Lukovica) – Blagovica, dolžine 6 km, je bil prometu predan 30. 6. 2003.

Slika 5.3: Prečni prerez avtocestnega odseka Blagovica – Šentjakob (vir: DARS, 2008f)

Slika 5.4: Vzdolžni prerez avtocestnega odseka Blagovica – Šentjakob (vir: DARS, 2008g)

Avtocestni odsek je zgrajen kot štiripasovnica s po dvema voznima in enim odstavnim pasom v vsaki smeri ter vmesnim ločilnim pasom. Normalni prečni profil je širok 26 m, vozna pasova sta široka 3,75 m, odstavní pas 2,5 m, srednji ločilni pas pa je širok 3 m. Ob prehitevalnem pasu je 0,5 m širok robni pas, bankine so v širini 1m.

Avtocesta poteka po ravninskem terenu in je projektirana za računsko hitrost 120 km/h. Minimalni horizontalni radij je 1.000 m, minimalni vertikalni radij 20.000 m, največji vzdolžni sklon pa je 3,1 %.

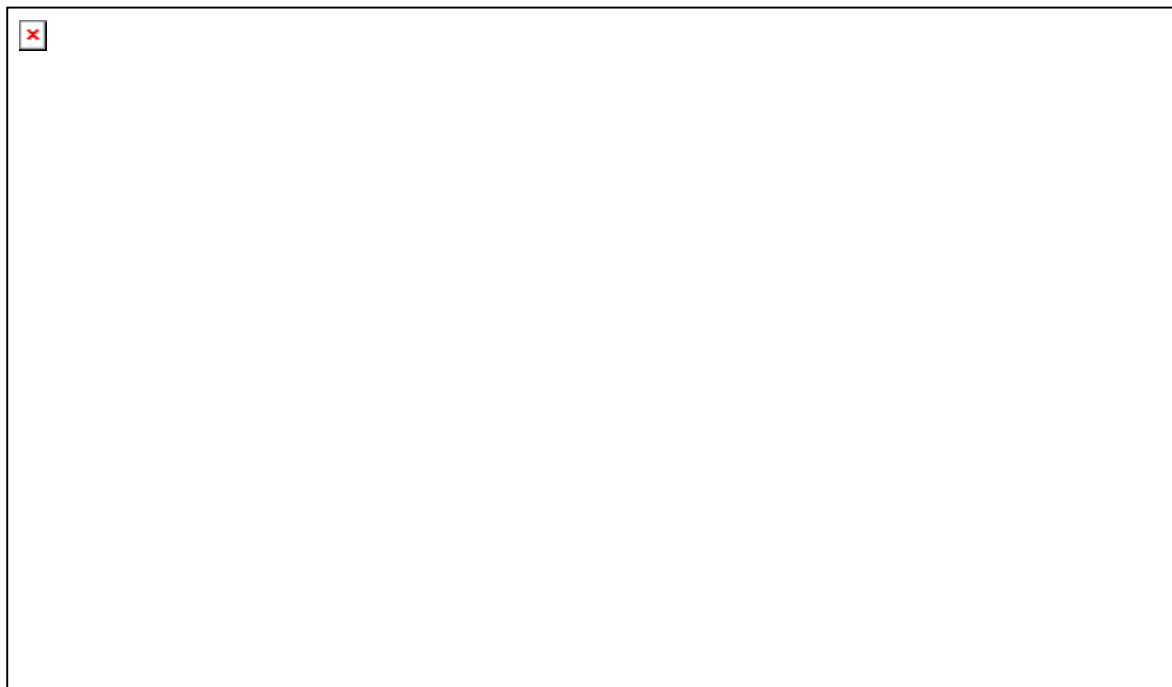
Avtocestno traso prečka veliko povezovalnih cest in vodotokov, kar pogojuje izgradnjo več premostitvenih objektov in opornih ter podpornih zidov.

Vzporedno z novozgrajeno avtocesto poteka regionalna cesta II. reda, R2-447/0292 Trojane – Želodnik. Dolžina odseka znaša 21.857 m. Cesta poteka po dolini Črnega grabna, večja naselja, skozi katera poteka cesta, so Trojane, Blagovica, Krašnja, Lukovica in Prevoje.

Povprečni letni dnevni promet (PLDP), je bil v letu 2002, pred izgradnjo avtoceste, 19.979 vozil na dan, od tega 4.645 tovornjakov.

Po izgradnji celotnega avtocestnega križa v smeri vzhod – zahod je v letu 2007 promet na prometnem odseku regionalne ceste Trojane – Lukovica povsem drugačen. Na odseku Trojane – Lukovica je bilo 4.603 vozil na dan, od tega 980 tovornjakov. Na prometnem odseku regionalne ceste Lukovica – Želodnik je bilo v letu 2007 8.597 vozil na dan, od tega 1.310 tovornjakov.

Po podatkih Direkcije Republike Slovenije za ceste je bilo na avtocestnem odseku med Blagovico in Krtino v letu 2007 kar 27.500 vozil na dan, od tega 7.075 tovornjakov. Iz tega lahko sklepamo, da se je promet, predvsem tranzitni, preusmeril na avtocesto in s tem razbremenil regionalno cesto. Povečala pa se je tudi prometna varnost.

Slika 5.5: Odsek 0292 Trojane – Želodnik

5.2 Raba prostora (CORINE)

CORINE (COoRdinating of INformation on the Environment) je program za usklajevanje informacij o okolju, ki ga je leta 1985 sprejela Evropska unija z namenom določiti in smiselno razvrstiti pokrovnost tal ter izdelati kakovostno bazo podatkov. Podatki o pokrovnosti tal v kombinaciji z drugimi tematskimi podatki pomenijo nove informacije, ki so potrebne na področju kmetijstva, gozdarstva, regionalnega in prostorskega načrtovanja, inventarizacije naravnih virov, spremljanja okolja ter sprememb v njem. CORINE Land Cover program (v nadaljevanju CLC) je razvit za oblikovanje konsistentnih in homogenih podatkov za celotno Evropsko unijo. Njegov obseg je razširjen tudi na druge evropske države, kjer je projekt ali že zaključen ali pa v teku.

Tako je rezultat projekta CORINE Land Cover Slovenije osvežena baza podatkov, ki je v skladu s primerljivimi bazami drugih evropskih držav. Prvotna metodologija je temeljila na vizualni fotointerpretaciji satelitskih posnetkov v merilu 1:100.000. Osnovni vir podatkov so bile ortorektificirane slike satelita Landsat TM iz leta 1995 in 1996, kot dopolnitev pa so uporabljali sektorske baze podatkov, topografske karte ter predvsem aeroposnetke. Sledila je digitalizacija rezultatov in oblikovanje digitalne baze podatkov v GIS obliki.

Svet Evrope je leta 1990 ustanovil Evropsko agencijo za okolje (EEA) in ji naložil vzpostavitev Evropskega okoljskega monitoringa (European Environment Information and Observation Network - EIONET).

Prvi podatki o pokrovnosti tal v okviru programa CORINE so bili narejeni za leto 1990, za Slovenijo pa za leto 1995. Ključni za bazo podatkov o celostnem ocenjevanju okolja so georeferencirani podatki o pokrovnosti tal. Za njihovo vzdrževanje in redno nadgradnjo skrbi Evropska agencija za okolje (EEA), ki je leta 2000 s Skupnim raziskovalnim centrom Evropske komisije (Joint Research Center – JRC) vzpostavila projekt IMAGE 2000 in CLC 2000. Namen le-tega je bil, da se naredi korekcija baze podatkov iz prejšnjega CLC, nadgradijo podatki in ugotovijo glavne spremembe glede na prejšnji zajem podatkov.

Glavni izdelki projekta I&CLC 2000 (Image2000 and CLC2000) so:

- IMAGE 2000, pridobitev satelitskih slik, orto-rectificiranih;
- CLC 2000, sprememba pokrovnosti tal, potrditev podatkov, integracija, razširitev;
- zagotovitev kvalitete/kontrola kvalitete in metapodatki;
- projekt upravljanja.

Namen programa CLC je predvsem:

- identifikacija in smiselna kategorizacija pokrovnosti zemljišč;
- priprava kakovostne baze podatkov in
- uporaba baze za pregled, organizacijo in upravljanje z naravnimi viri na regionalnem in nacionalnem nivoju.

CLC je informacijski potencial za širok spekter okoljskih rab, kot so:

- standardizirana evropska baza podatkov pokrovnosti;
- prispevek k skupni oceni kopenskega okolja z uporabo posebnih prostorskih analitičnih orodij;
- opazovanje in ocena preteklih, sedanjih, prihodnjih trendov rabe prostora in sprememb pokrovnosti, degradacije prsti;
- prostorska analiza z uporabo obstoječih podatkov (prekrivajoče teme: narava, voda, zrak, odpadki, sektorji);
- skupna ocena prednostnih območij: obalna območja, urbana območja...

CLC služi kot podpora zakonodajnim okvirom za oblikovanje okoljske, skupne kmetijske in regionalne politike.

V evropskih državah so uporabljali CLC za namen:

- prostorske analize;
- vrednotenje in ocenjevanje podatkov o pokrovnosti, rabi tal in kakovosti zemljišč;
- prikaz sprememb;
- analize pokrajin;

- pokrajinskih indikatorjev;
- analiz vodotokov in rabe mokrišč;
- upravljanje s pokrovnostjo tal, varovanje zemljišč;
- spremembe po pokrovnosti in rabi tal na območju obalnega pasu;
- razvoja GIS za potrebe NATURA 2000 - ugotavljanje sprememb za potrebe določanja habitatov in ocen izpostavljenosti ranljivih območij;
- podpore pri razvoju indikatorjev po razvodij (WFD);
- ocene CO₂ emisij;
- podatkov o pokrovnosti okrog merilnih postaj;
- nova dodelitev parametrov kakovosti zraka glede na podatke o pokrovnosti;
- vpliv transporta, odvzem zemljišč za potrebe prometa;
- mirna območja in
- vpliv na zavarovana območja.

Rezultati slovenskega CORINE Land Cover projekta so baze o pokrovnosti tal (ARSO, 2008):

- CLC95rev, ki je revidirana in popravljena verzija;
- različica stare baze (CLC95_SI);
- CLCspremembe, vsebuje spremembe med 1995 in 2000 (CHANG_SI);
- CLC2000, predstavlja bazo pokrovnosti tal 2000 (CLC00_SI);
- CLC2006, predstavlja bazo pokrovnosti tal leta 2006.

Glavni pravili pri interpretaciji CLC95 sta:

- najmanjša enota 25 ha,
- minimalna širina linijskih objektov 100 m.

Za interpretacijo spremembe sta glavni pravili:

- najmanjša enota spremembe 5 ha,
- najmanjša širina poligona 100 m.

Za interpretacijo so uporabljeni satelitski posnetki iz satelitov:

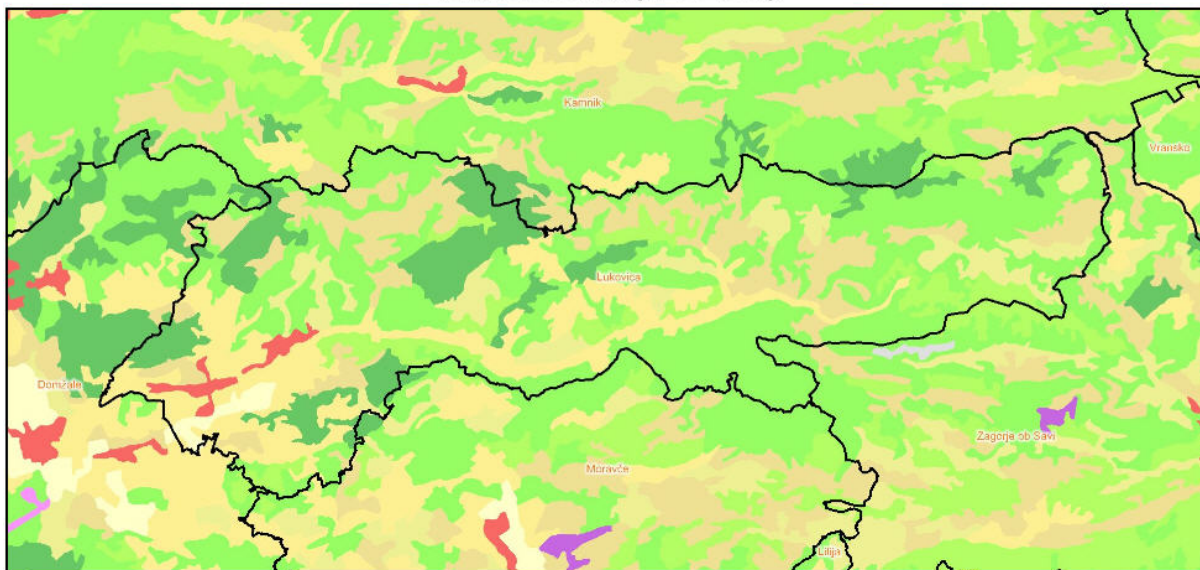
- Landsat 5 za CLC95 revizijo,
- Landsat 7 za spremembo (EIONET, 2008).

Slika 5.6 prikazuje legendo pokrovnosti tal, ki jo potrebujemo za razumevanje detajlov na slikah 5.7 in 5.8 na naslednji strani, ki prikazujeta pokrovnost tal območja občine Lukovica leta 2000 (CLC 2000) in leta 2006 (CLC 2006).

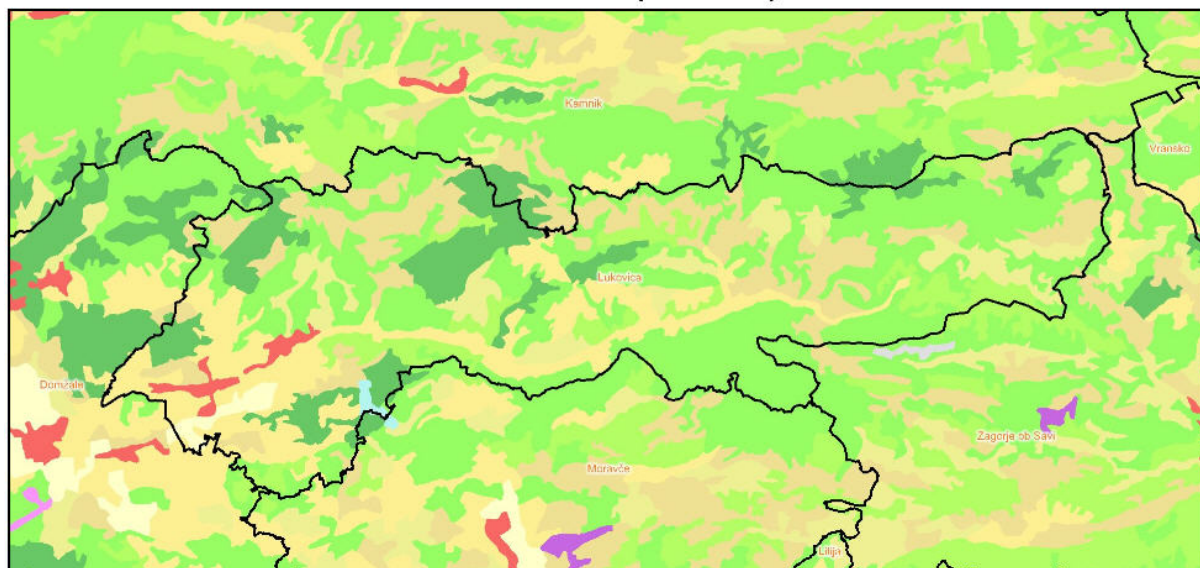
Slika 5.6: Legenda pokrovnosti tal (vir: Atlas okolja, 2008)

Pokrovnost tal (CLC 2000)

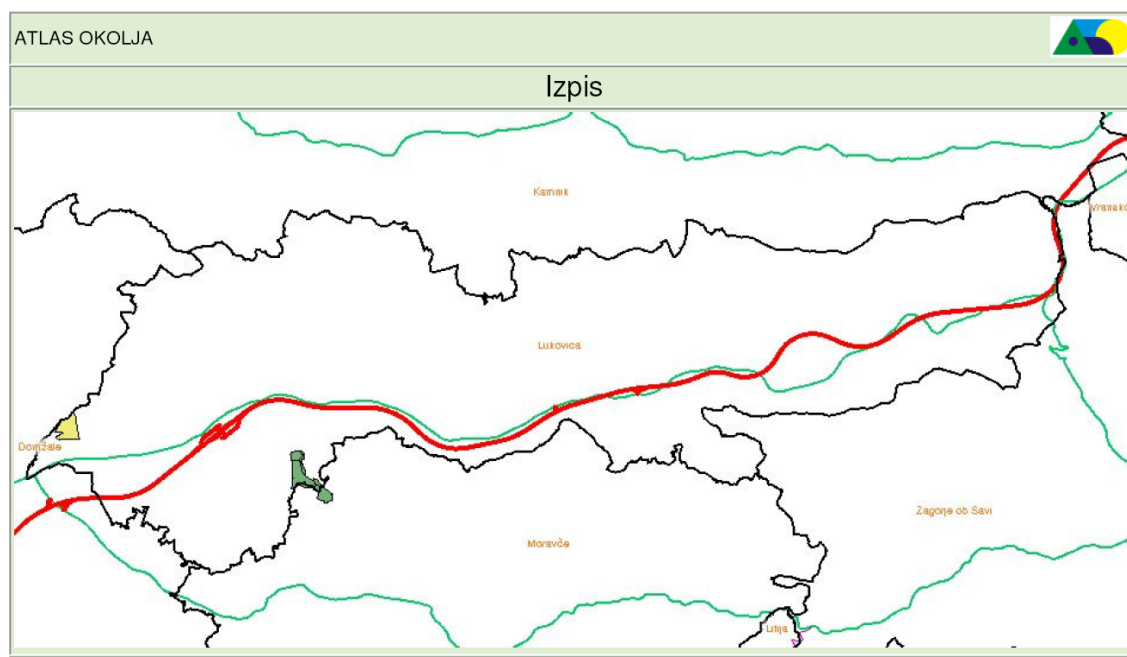

Slika 5.7: Pokrovnost tal CLC 2000 (vir: Atlas okolja, 2008)

Pokrovnost tal (CLC 2006)

Slika 5.8: Pokrovnost tal CLC 2006 (vir: Atlas okolja, 2008)

Slika 5.9: Spremembe pokrovnosti tal v obdobju 2000 - 2006 (vir: Atlas okolja, 2008)

Spremembe pokrovnosti tal v obdobju 2000 – 2006 sta v občini Lukovica samo na dveh lokacijah, in sicer Gradiško jezero in Industrijsko-obrtna cona Želodnik.

Komentar k sliki 5.9: Linija v rdeči barvi predstavlja avtocesto, linija v zeleni barvi predstavlja regionalno cesto, poligon v rumeni barvi predstavlja območje Industrijsko-obrtna cone Želodnik, poligon v zeleni barvi pa predstavlja območje Gradiškega jezera.

Slika 5.10: Gradiško jezero

Gradiško jezero je umetno zajezeno jezero v bližini kraja Gradišče v občini Lukovica. Jezero so zgradili kot zadrževalnik na potoku Drtijiščica, ki varuje avtocesto Maribor – Ljubljana pred hudournimi vodami. Okoli jezera je speljana urejena pot v dolžini 4.200 m, ki je v prometnem smislu namenjena le za dovoz lastnikom okoliških gozdov. Cesta pa je tudi idealno sprehajališče namenjeno za sprehode, rekreacijski tek ali za kolesarjenje. Dostop do jezera je mogoč iz smeri Lukovice ali iz Moravč.

5.3 Zemljiški kataster

5.3.1 Digitalni zemljiški kataster

Zemljiški kataster je uradna evidenca zemljišč, kjer je zemljišče opredeljeno s parcelo. Povezuje stvarne pravice na zemljiščih, ki jih vodi zemljiška knjiga, z lokacijo v prostoru, oziroma prostor poveže z lastnikom (Geodetska uprava RS, 2007).

V času informacijske družbe so v veljavi digitalne baze podatkov, ki omogočajo učinkovito spremljanje sprememb v prostoru. Prehod iz analogne oblike zemljiškega katastra v digitalno obliko s centralno bazo podatkov je bil dolg in zahteven postopek.

Digitalni zemljiški kataster (DKN) je celovit sistem za vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje vseh podatkov zemljiškega katastra z računalniško tehnologijo. Vsebino digitalnih katastrskih načrtov predstavljajo meje parcel in parcelnih delov. Vsak parcelni del ima centroid s parcelno številko. Digitalni zemljiški kataster pomeni združeno vzdrževanje grafičnega in pisnega dela zemljiškega katastra (Ferlan, 2005).

Zemljiški kataster je uradna evidenca o stvarnih stanjih na zemljiščih. Za zemljišča se evidentirajo podatki o nosilcih stvarnopravnih pravic (praviloma privzeto iz baze zemljiške knjige) in podatki o označbah, mejah, površinah, upravljavcih in dejanski rabi zemljišč.

Zemljiški kataster predstavlja osnovo geodetski službi pri izvajanju geodetskih storitev, posameznim resorjem lokalne in državne uprave pa služi kot podlaga za gospodarjenje s prostorom, varovanje okolja, vrednotenje in obdavčevanje nepremičnin, upravljanje z objekti prometne in komunalne infrastrukture. Zemljiški kataster pri svojem delu uporabljajo infrastrukturna podjetja, raziskovalne ustanove ter druge pravne in fizične osebe (Igea, 2003).

Osnovna enota za vodenje podatkov v zemljiškem katastru je katastrska občina. Vsi podatki zemljiškega katastra na območju Republike Slovenije so enotno definirani s šifro katastrske občine in z identifikatorjem podatka znotraj katastrske občine. Parcela je osnovna enota zemljiškega katastra. Leži znotraj ene katastrske občine. V zemljiškem katastru je evidentirana z mejo parcele in označena s parcelno številko.

Meja parcele je navidezna daljica ali več daljic, ki potekajo med dvema parcelama in katerih krajišča so zemljiškokatastrske točke. Meje parcel se urejajo v upravnem postopku ureditve meje, ki mu je treba predložiti elaborat ureditve meje. Zemljiškokatastrska točka je točka, ki označuje krajišča mej in ima koordinate v državnem koordinatnem sistemu, zaokrožene na centimeter.

V zemljiškem katastru se vodijo za vsako parcelo naslednji podatki: parcelna številka, meja, površina, lastnik, upravljavec državnega ali lokalnega premoženja, dejanska raba, zemljišče pod stavbo in boniteta zemljišč. Do novembra 2011 se vodijo še podatki o vrstah rabe in katastrskem razredu. Številka zemljiškoknjižnega vložka omogoča povezavo z Zemljiško knjigo.

Grafični prikaz parcel predstavlja zemljiško katastrski prikaz (v nadaljevanju ZKP). Prikazuje meje parcel in parcelnih delov ter parcelne številke. Podatki so v državnem koordinatnem sistemu. Natančnost je odvisna od vrste katastra, načina izmere in merila katastrskega načrta, ki je bil vir za izdelavo ZKP. Podatki se vodijo in vzdržujejo za celo Slovenijo (Geodetska uprava RS, 2009).

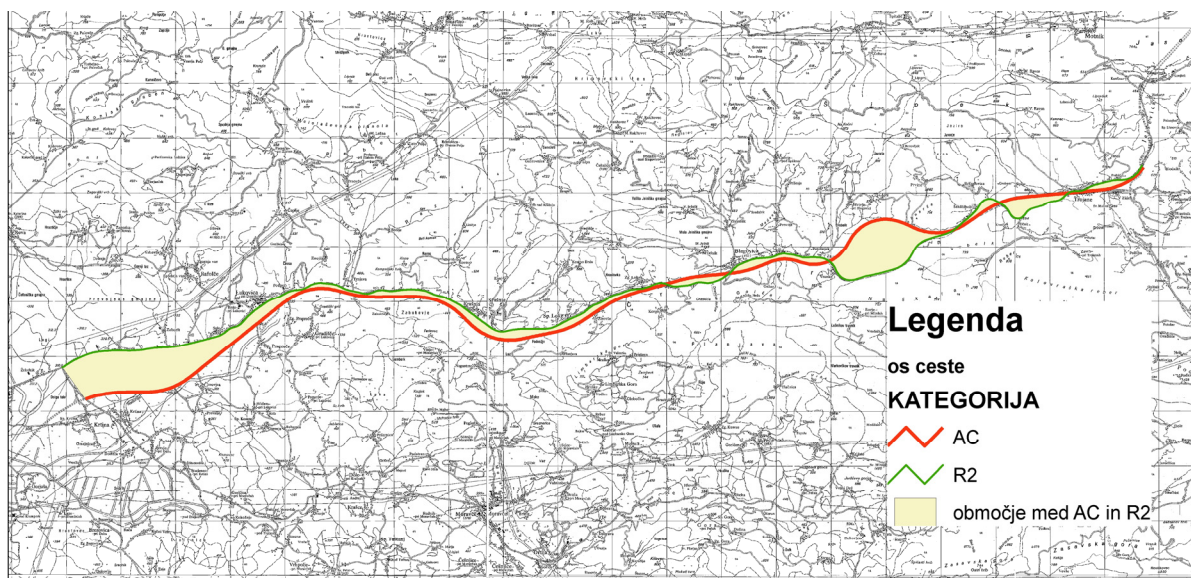
V analizi zemljišč na območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane - Želodnik smo uporabljali podatke zemljiškega katastra za katastrske občine:

- 1924 – Trojane,
- 1925 – Učak in
- 1926 – Šentožbolt,
- 1927 – Blagovica,
- 1930 – Žirovše,
- 1931 – Krašnja,
- 1933 – Lukovica,
- 1944 – Prevoje,

Os ceste poteka po sredinski črti vozišča, v primeru avtocestnega odseka os poteka med preHITEVALNIM in VOZnim pasom (DRSC, 2007).

S pomočjo GIS orodij, ArcMap, ArcCatalog in ArcTools, smo določili območje med avtocestnimi odseki med Trojanami in Krtino ter regionalno cesto Trojane – Želodnik.

Izračunana površina območja med osjo avtoceste, odseka 0067 Trojane – Blagovica in odseka 0044 Blagovica – Krtina ter osjo regionalne ceste 0292 Trojane – Želodnik, v občini Lukovica znaša 436,764 ha ali 5,833 % površine celotne občine Lukovica, ki meri 7.488 ha (vir: <http://www.lukovica.si/opis/>).

Slika 5.11: Območje med avtocesto in regionalno cesto v občini Lukovica

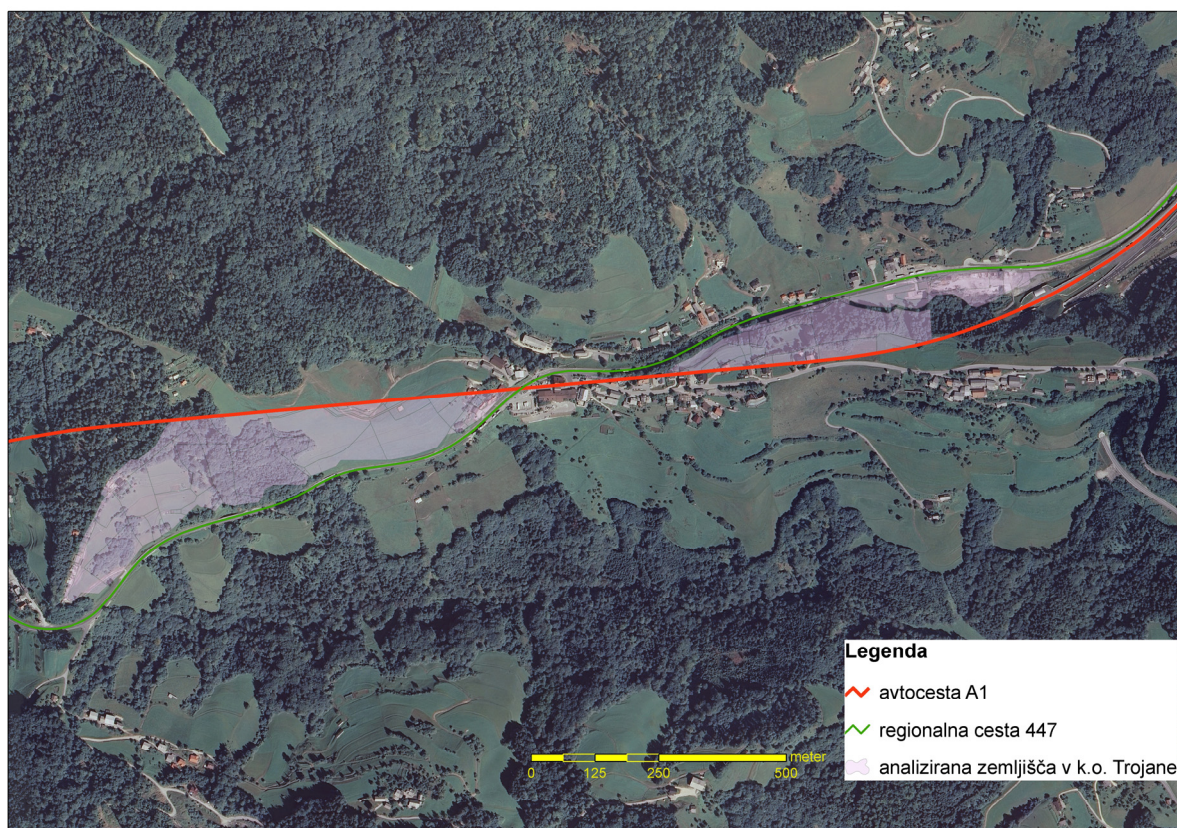
Dobljeno območje smo združili s slojem parcel zemljiškega katastra. Zemljišča v tem območju med cestama skupaj s parcelami naprej analiziramo po posameznih katastrskih občinah. Ker parcele segajo v cestni svet in ta ni del analize območja med cestama, smo te parcele izločili.

Po pripravi podatkovnega sloja za analizo smo dobili območje stanja parcel po posameznih katastrskih občinah. S pomočjo GIS analiz in statističnih izračunov dobimo rezultate (predstavljene na naslednjih straneh) o površinah območja, ki ga tvorita odseka avtoceste in odsek regionalne ceste po posameznih katastrskih občinah, na relaciji Trojane – Želodnik.

V nadaljevanju prikazujemo analizirana zemljišča po katastrskih občinah (brez nekaterih zemljišč s statusom javno dobro, brez vodotokov in poti), to je 352,3423 ha oz. 4,705 % celotne površine občine.

5.3.1.1 Katastrska občina Trojane

Katastrska občina Trojane je najvzhodnejša katastrska občina v Občini Lukovica. Na tem območju potekata avtocesta in regionalna cesta v začetku vzporedno, najmanjša razdalja med osema je 21 metrov.

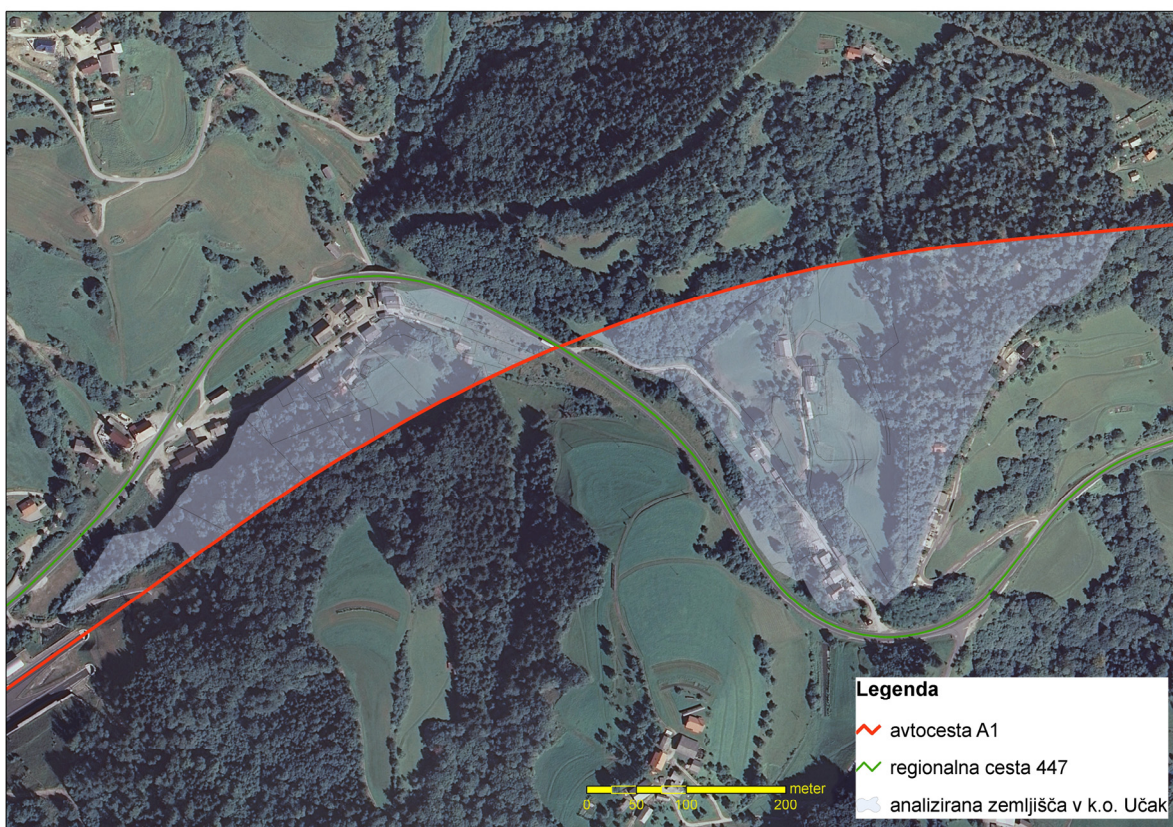
Slika 5.12: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Trojane

Nato gre avtocesta v predor Trojane, ki je dolg 2.481 m, tako da zemljišč med avtocesto in regionalno cesto v enem nivoju ni.

Če pa upoštevamo zgolj os avtoceste, je površina med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Trojane 174.675 m².

5.3.1.2 Katastrska občina Učak

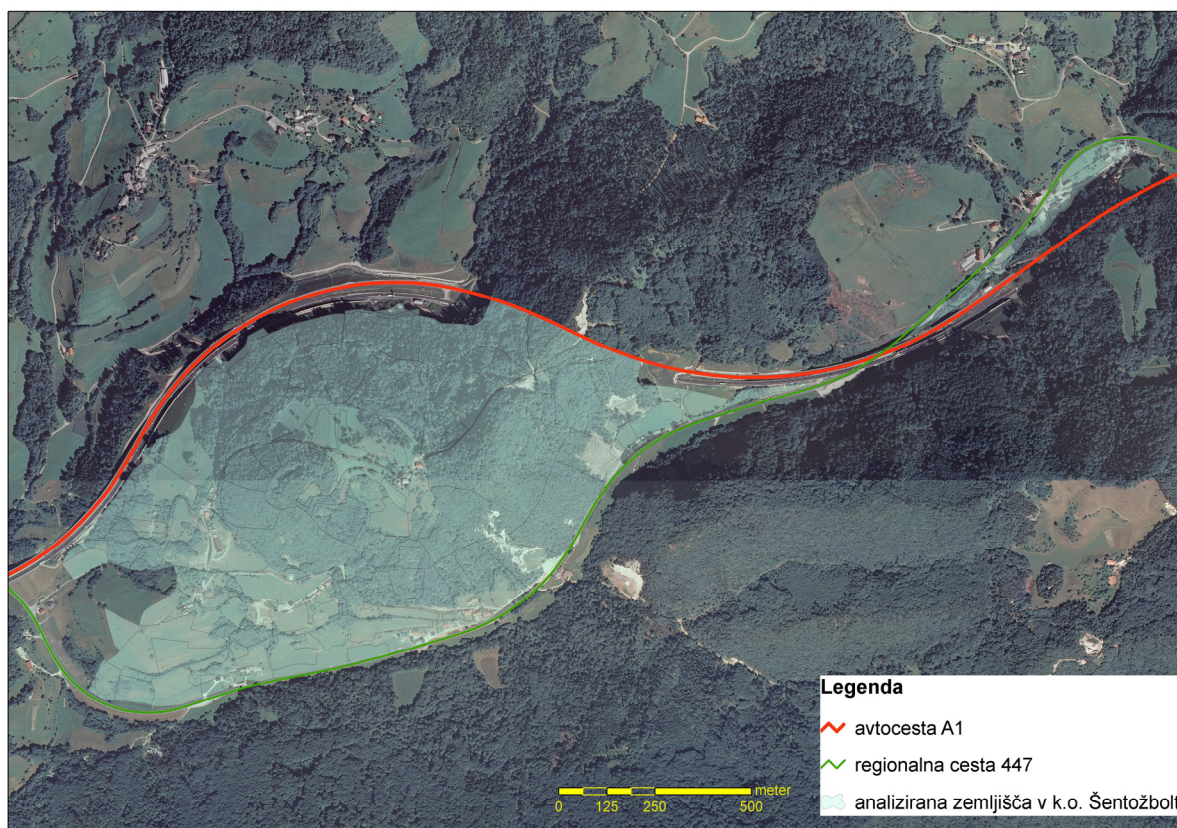
Avtocesta čez katastrsko občino Učak poteka v predoru Trojane. Tako, da zemljišč med avtocesto in regionalno cesto dejansko (v enem nivoju) ni. Če pa upoštevamo zgolj os avtoceste, je površina med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Učak 133.026 m².

Slika 5.13: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Učak

5.3.1.3 Katastrska občina Šentožbolt

Območje analiziranih zemljišč med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Šentožbolt meri 1.082.535 m².

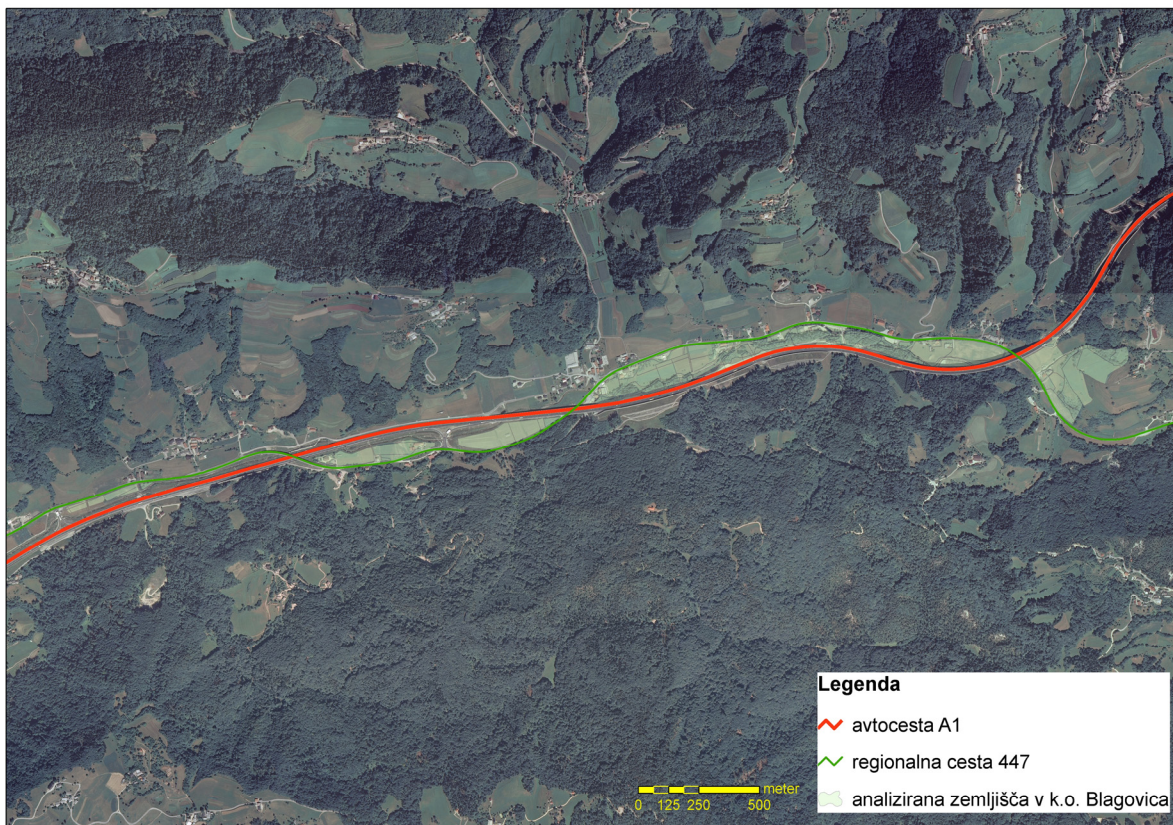

Slika 5.14: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Šentožbolt

5.3.1.4 Katastrska občina Blagovica

V zahodnem delu katastrske občine Blagovica se začne cesta spuščati in preide v ravninski del. Ker pa je dolina Črnega grabna tu še zelo ozka, avtocesta in regionalna cesta potekata vzporedno ali pa se prepletata. Zaradi tega so na tem območju zgrajeni trije večji objekti. Regionalna cesta je bila na tem območju tudi rahlo deviirana.

Površina območja med avtocesto in regionalno cesto znaša 292.931 m².

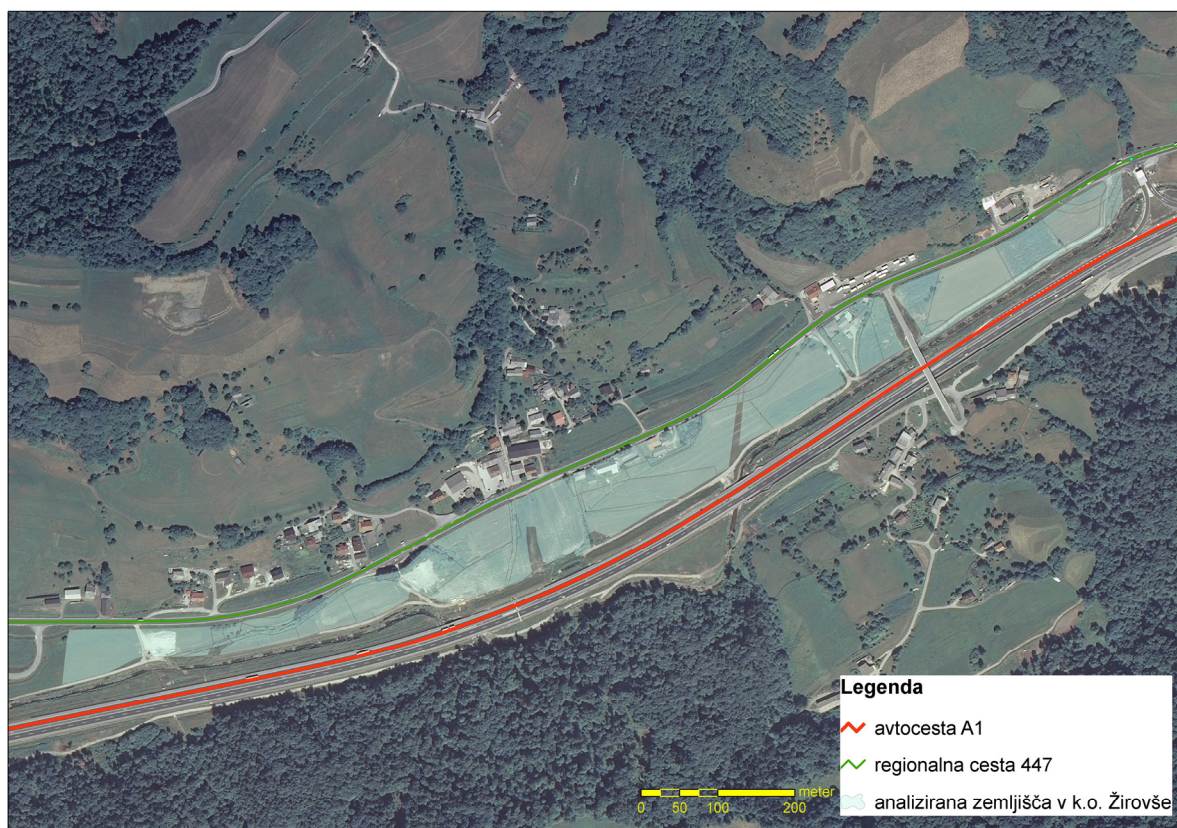

Slika 5.15: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Blagovica

5.3.1.5 Katastrska občina Žirovše

V območju katastrske občine Žirovše potekata cesti vzporedno, razdalja med osema je približno 100 m. V območju med obema cestama teče potok Radomlja.

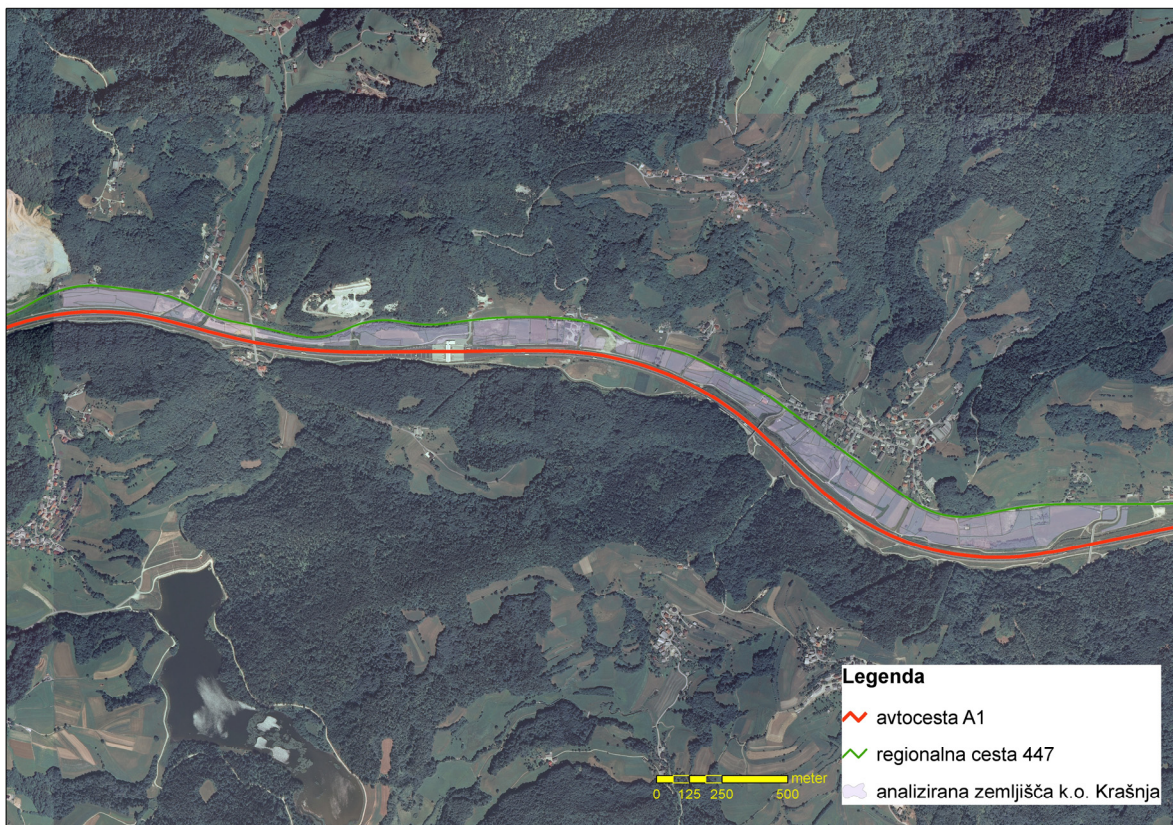
Površina območja med avtocesto in regionalno cesto je 97.006 m².

Slika 5.16: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Žirovše

5.3.1.6 Katastrska občina Krašnja

V območju katastrske občine Krašnja osi cest potekata vzporedno v medsebojni razdalji od 50 do 190 metrov. Površina območja med avtocesto in regionalno cesto znaša 331.568 m².

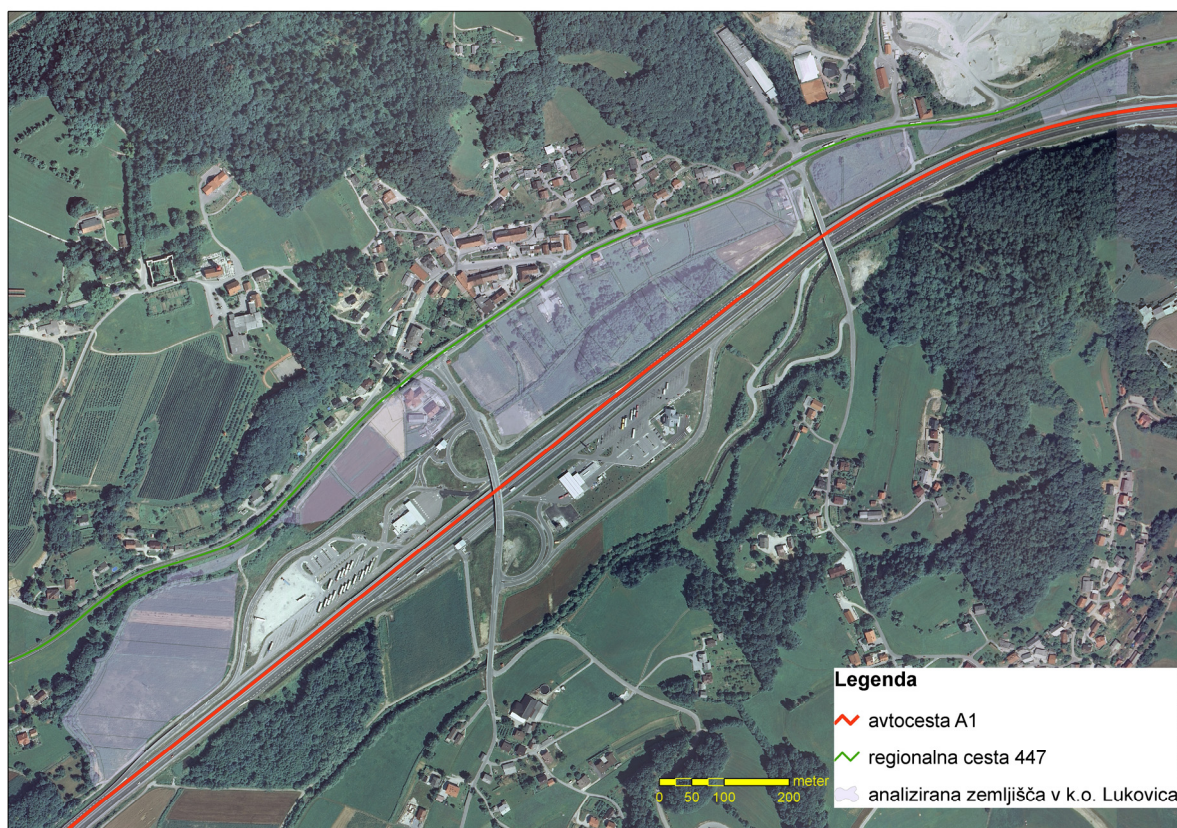
Slika 5.17: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Krašnja

5.3.1.7 Katastrska občina Lukovica

V delu katastrske občine Lukovica se dolina razširi in cesti se začneta odmikati. Na območju katastrske občine Lukovica je zgrajeno avtocestno počivališče Lukovica.

Površina območja med avtocesto in regionalno cesto v tem delu znaša 171.656 m².

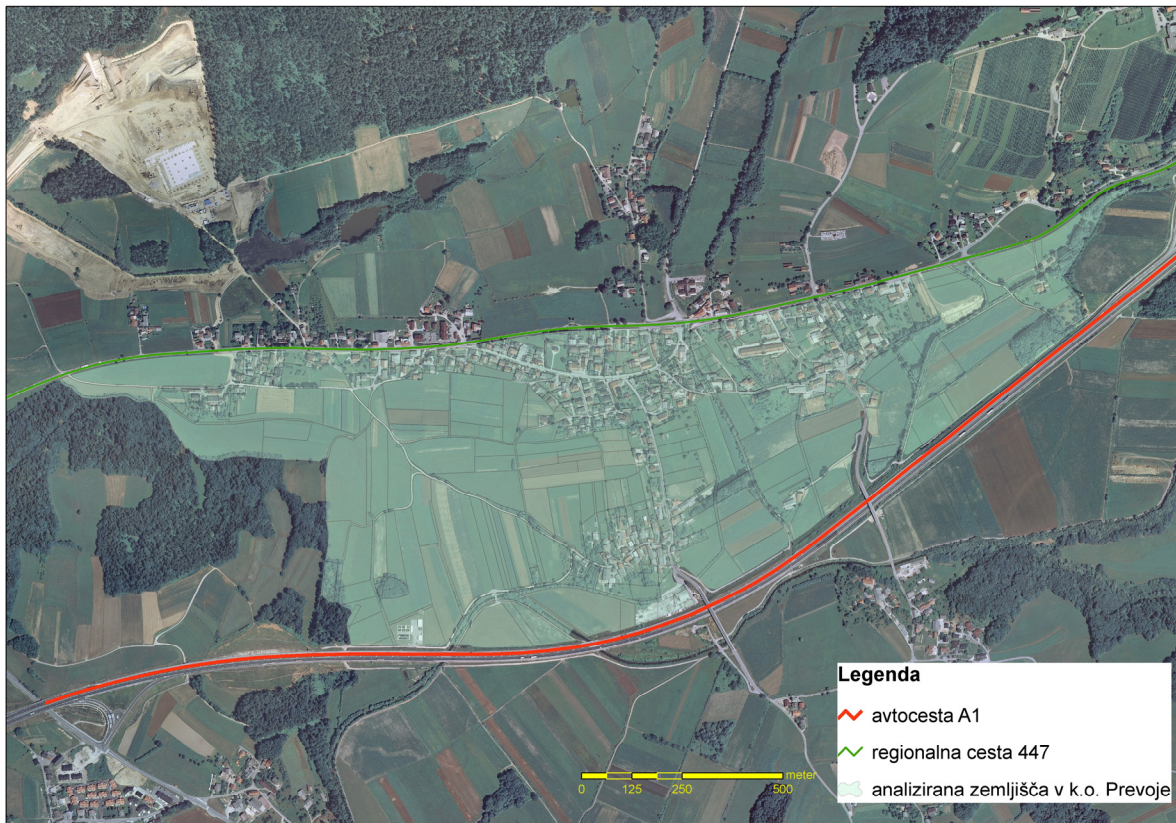

Slika 5.18: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Lukovica

5.3.1.8 Katastrska občina Prevoje

Najzahodnejša katastrska občina v dolini Črnega grabna je katastrska občina Prevoje. Avtocesta se oddaljuje z desne strani, tako da razdalja med osjo avtoceste in regionalne ceste znaša okoli 700 metrov.

Površina območja med avtocesto in regionalno cesto v katastrski občini Prevoje znaša 1.240.026 m².

Slika 5.19: Območje med avtocesto in regionalno cesto v k. o. Prevoje

5.3.2 Katastrske kulture

Zakon o evidentiranju nepremičnin – ZEN (UL RS št. 47/2006) v 23. členu govori o dejanski rabi zemljišč.

V zemljiškem katastru se vodijo podatki o dejanskih rabah zemljišč, pri čemer ločimo:

- kmetijska zemljišča;
- gozdna zemljišča;
- vodna zemljišča;
- neplodna zemljišča in
- pozidana zemljišča.

Podatki o dejanski rabi zemljišč se v zemljiški kataster prevzamejo iz evidenc dejanske rabe zemljišč, ki se vodijo na podlagi zakona. Če podatkov o dejanski rabi za posamezno zemljišče ni, jih ugotavlja geodetska uprava v okviru letnega programa dela.

Geodetska uprava, v skladu z letnim programom dela državne geodetske službe, po uradni dolžnosti vpisuje spremembe podatkov o dejanski rabi zemljišč, če ugotovi, da se vpisani podatek ne ujema z dejanskim stanjem.

Podatek o spremembi dejanske rabe zemljišča se lahko vpiše tudi na zahtevo lastnika zemljišča oziroma uporabnika parcele na podlagi elaborata, ki ga izdela geodetsko podjetje, v skladu s predpisom, ki ureja vodenje zbirke podatkov o dejanski rabi prostora.

Geodetska uprava obvesti organe, pristojne za evidence dejanske rabe zemljišč, ki se vodijo med podatki različnih evidenc.

V 160. členu ZEN govori o vrsti rabe, katastrskih kulturah in katastrskih razredih.

Geodetska uprava vodi v zemljiškem katastru še pet let po uveljavitvi tega zakona podatke o:

1. vrstah rabe zemljišč, kot so: katastrske kulture, zemljišča pod gradbenimi objekti razen za zemljišča pod stavbami, zelene površine in nerodovitna zemljišča;
2. katastrskih kulturah, kot so: njive, vrtovi, plantažni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, vinogradi, travniki, barjanski travniki, pašniki, gozdovi, trstičja, hmeljišča in gozdne plantaže;
3. katastrskih razredih za katastrske kulture.

Spremembo podatkov na zahtevo lastnika zemljišča vpiše geodetska uprava. Za zemljišča pod objekti, ki so grajeno javno dobro, se lahko vpis spremembe podatkov evidentira tudi na zahtevo upravljavca grajenega javnega dobrega.

Zahtevi za vpis spremembe podatkov iz prvega odstavka tega člena je treba priložiti elaborat spremembe vrste rabe, kulture in razreda, ki ga v okviru geodetske storitve izdela geodetsko

podjetje. Strokovna dela v zvezi s katastrsko klasifikacijo kmetijskih zemljišč in gozdov lahko izvaja kmetijski oziroma gozdarski strokovnjak z najmanj visoko stopnjo strokovne izobrazbe in s pooblastilom, vsak za svoje področje, ki ga na podlagi izkazanega znanja iz katastrske klasifikacije izda predstojnik geodetske uprave.

Za določanje katastrskih kultur in katastrskih razredov se pri izdelavi elaborata spremembe vrste rabe, kulture in razreda uporabljajo različni pravilniki in navodila za vodenje vrst rabe zemljišč, katastrsko klasifikacijo in ocenjevanje tal.

Geodetska uprava po prejemu zahteve za vpis spremembe podatkov iz drugega odstavka tega člena preizkusi, ali elaborat spremembe vrste rabe, kulture in razreda vsebuje vse predpisane sestavine in ali podatki v tem elaboratu omogočajo evidentiranje sprememb podatkov vrste rabe, kulture in razreda v zemljiškem katastru.

Če elaborat spremembe vrste rabe, kulture in razreda ne vsebuje vseh predpisanih sestavin in če podatki v tem elaboratu ne omogočajo evidentiranja sprememb podatkov vrste rabe, kulture in razreda v zemljiškem katastru, geodetska uprava pozove vlagatelja, da v določenem roku predloži dopolnjen elaborat. Če ga v določenem roku ne dopolni, se zahteva s sklepom zavrže.

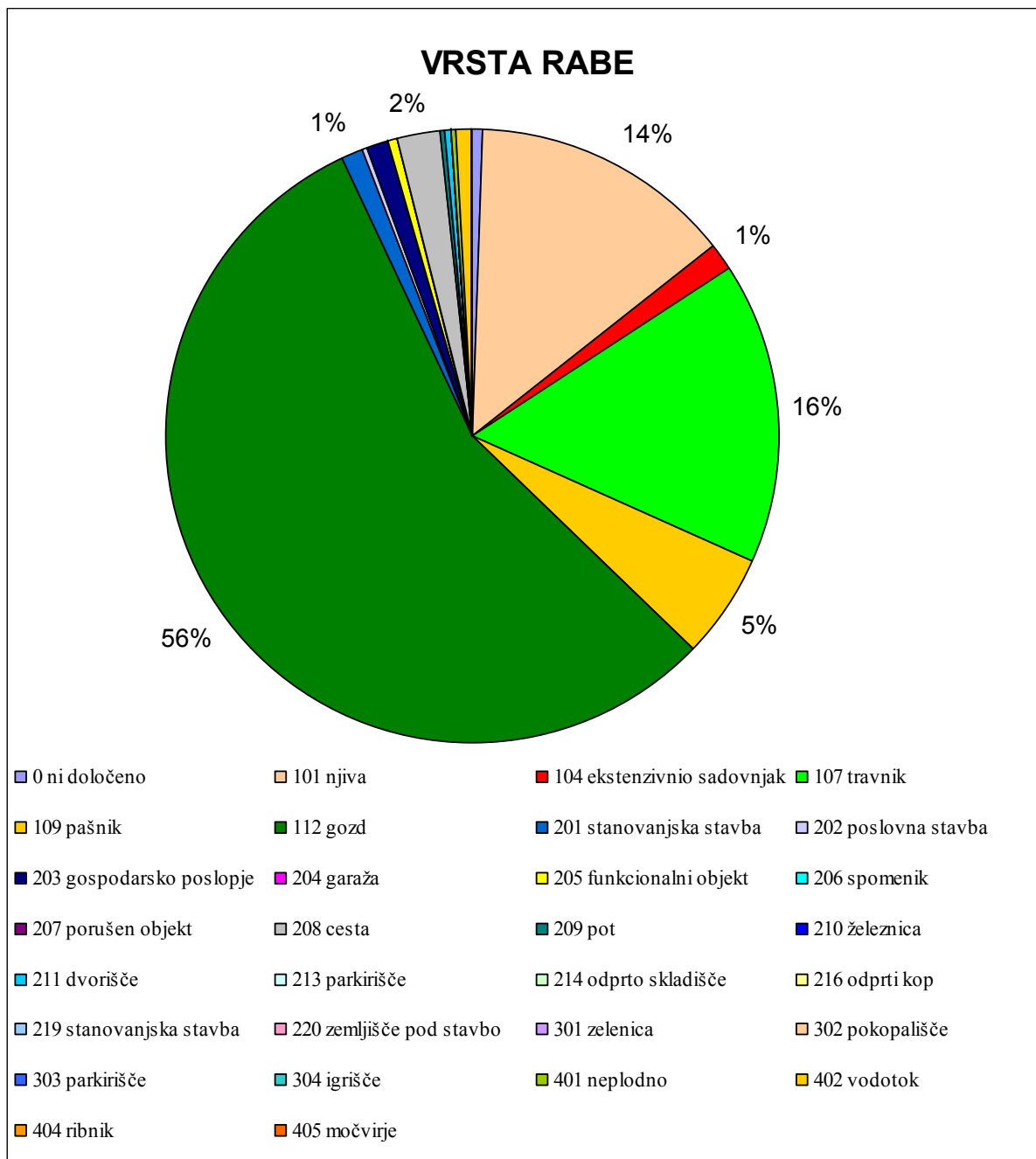
Geodetska uprava vpiše spremembe podatkov vrste rabe, kulture in razreda v zemljiškem katastru in o tem izda obvestilo. O vpisu spremembe podatkov se obvesti vlagatelja zahteve in sodišče, ki vodi zemljiško knjigo.

Po preteku obdobja iz prvega odstavka tega člena geodetska uprava po uradni dolžnosti izbriše podatke o vrstah rabe zemljišč in o katastrskih kulturah ter katastrskih razredih, razen podatkov o zemljiščih pod stavbo.

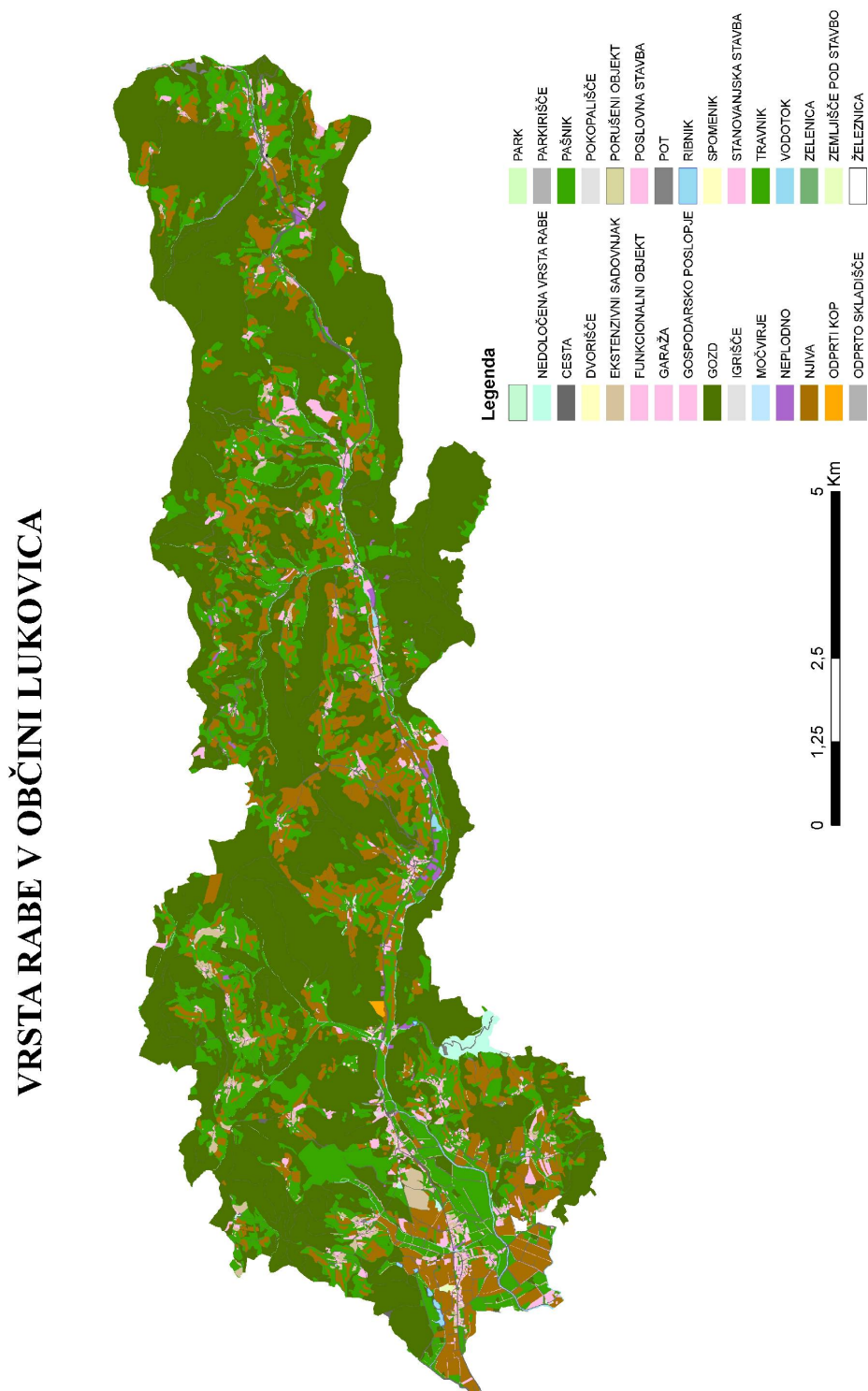
Na podlagi podatkov zemljiškega katastra in dejanske vrste rabe zemljišč smo s pomočjo GIS orodij pripravili karto vrste rabe zemljišč v občini Lukovica., kar prikazuje slika 5.20.

Preglednica 5.1: Vrsta rabe zemljišč v občini Lukovica

VRSTA RABE	IME VRSTE RABE	površina v ha	%
0	ni določeno	32,2623	0,43 %
101	njiva	1061,3310	14,14 %
104	ekstenzivni sadovnjak	103,7467	1,38 %
107	travnik	1184,8485	15,79 %
109	pašnik	406,5313	5,42 %
112	gozd	4198,5054	55,95 %
201	stanovanjska stavba	85,2410	1,14 %
202	poslovna stavba	4,8449	0,06 %
203	gospodarsko poslopje	92,4550	1,23 %
204	garaža	6,7202	0,09 %
205	funkcionalni objekt	30,5284	0,41 %
206	spomenik	0,0244	<< 0,01 %
207	porušen objekt	0,2200	< 0,01 %
208	cesta	167,5677	2,23 %
209	pot	30,1348	0,40 %
210	železnica	0,0702	<< 0,01 %
211	dvorišče	8,8211	0,12 %
213	parkirišče	0,2451	< 0,01 %
214	odprto skladišče	0,8511	0,01 %
216	odprti kop	4,3351	0,06 %
219	stanovanjska stavba	0,1146	< 0,01 %
220	zemljišče pod stavbo	2,6993	0,04 %
301	zelenica	0,6299	0,01 %
302	pokopališče	0,1018	< 0,01 %
303	parkirišče	0,4261	0,01 %
304	igrišče	0,8514	0,01 %
401	neplodno	25,3786	0,34 %
402	vodotok	48,4129	0,65 %
404	ribnik	5,4236	0,07 %
405	močvirje	0,7178	0,01 %

Grafikon 5.1: Struktura rabe zemljišč v občini Lukovica

Slika 5.20: Karta – vrste rabe v občini Lukovica

V analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik v občini Lukovica je po dejanski vrsti rabe zemljišč razvidno, da je največja zastopanost travnikov, njiv in gozdov.

Prisotnost kmetijskih zemljišč v obravnavanem območju je:

- travniki 70,8 ha (33,04 %),
- gozd 76,93 ha (21,83 %),
- njive 70,8 ha (21,11 %),
- pašniki 15,01 ha (4,26 %),
- ekstenzivni sadovnjaki 7,4 ha (2,11 %).

Prisotnost pozidanih zemljišč je naslednja:

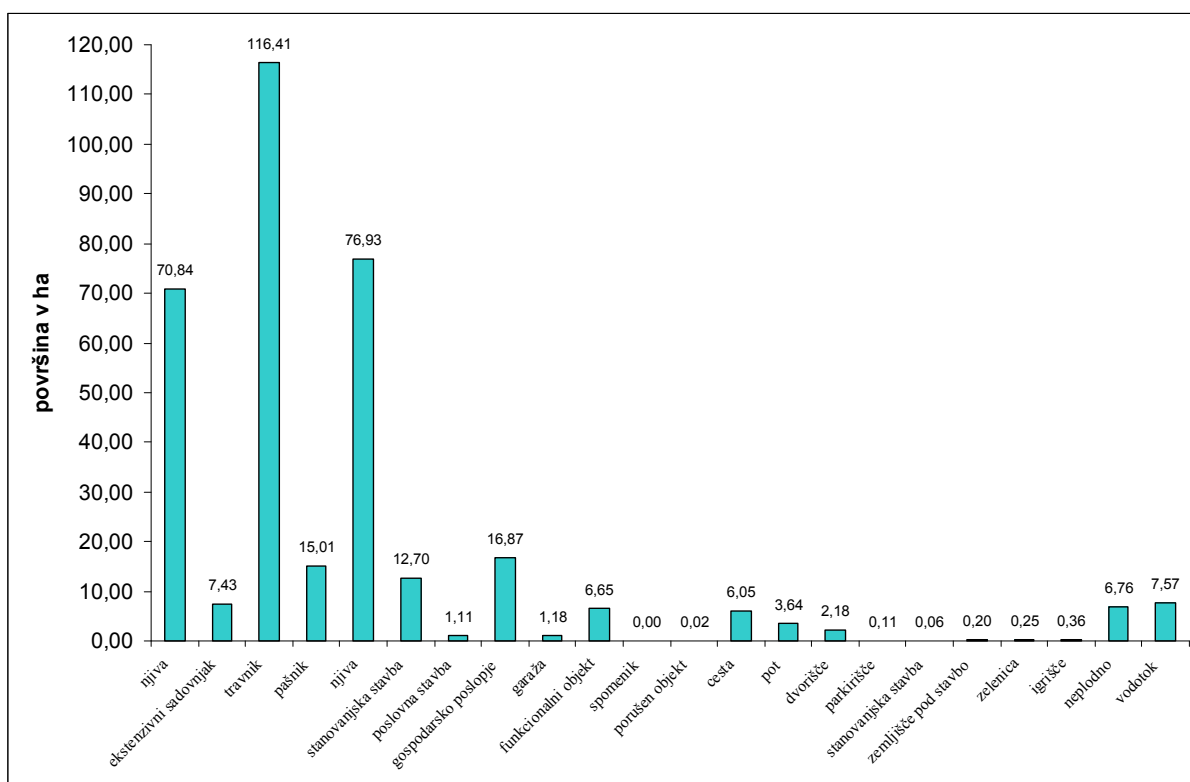
- stanovanjske stavbe 12,6 ha (3,60 %),
- gospodarska poslopja 16,87 ha (4,79 %),
- funkcionalni objekti 6,65 ha (1,89 %),
- poslovne stavbe 1,10 ha (0,31 %),
- garaže 1,18 ha (0,31 %),
- porušeni objekti 247 m² (0,01 %),
- spomenik 44 m²,
- zemljišča pod stavbo 0,20 ha (0,06 %),
- zelenice 0,25 ha (0,07 %),
- igrišča 0,36 ha (0,10 %).

Vodotoki zavzemajo 7,57 ha (2,15 %), neplodnega zemljišča v obravnavanem območju je 6,76 ha (1,92 %). Prisotnih je še 32, 26 ha zemljišč, ki nimajo določene vrste rabe.

Preglednica 5.2: Površina zemljišč v analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 po katastrskih občinah v občini Lukovica (oktober 2008)

		BLAGOVICA	KRAŠNJA	LUKOVICA	PREVOJE	ŠENTOŽBOLT	UČAK	ŽIROVŠE	TROJANE
VRSTA RABE	IME VRSTE RABE	površina v m ²							
101	njiva	50.250	36.231	6.665	345.889	164.797	23.709	50.567	30.300
104	ekstenzivni sadovnjak	2.007	2.400	728	60.101	1.390	4.155	546	3.017
107	travnik	69.055	182.583	115.786	527.209	163.544	20.570	24.035	61.336
109	pašnik	6.895	29.366		1.163	92.025	10.771		9.834
112	njiva	55.817		22.576	25.968	549.725	62.362		52.876
201	stanovarijska stavba	6.073	2.212	2.850	94.385	9.339	5.944	371	5.776
202	poslovna stavba	458		1.588	8.314	708			
203	gospodarsko poslopje	28.533	9.113	6.114	45.297	75.555		2.167	1.896
204	garaža	2.715			5.454			3.620	
205	funkcionalni objekt	17.176	10.049	9.246	29.913				118
206	spomenik				44				
207	porušen objekt	248							
208	cesta	3.526	3.516	1.054	23.645	17.596	5.397	4.153	1.661
209	pot	1.573	1.163	2.983	29.149	902		440	141
211	dvorišče	5.355		64	11.582	1.544			3.262
213	parkirišče	1.089							
219	stanovarijska stavba				600				
220	zemljišče pod stavbo				380	1.660			
301	zelenica			1.572	917				
304	igrišče				3.643				
401	neplodno	15.566	32.181	429	9.560			8.233	1.658
402	vodotok	26.595	22.752		16.810	3.750	119	2.874	2.800

Grafikon 5.2: Površina zemljišč v analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 po katastrskih kulturah v občini Lukovica (oktober 2008)

5.4 Gospodarska javna infrastruktura

5.4.1 Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture

Kot predhodnik zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture (GJI) je bil pred več leti vzpostavljen kataster komunalnih naprav, ki pa ni nikoli v celoti služil svojemu namenu.

S spremembami, političnimi in tehnološkimi, ko postaja lastnina vse bolj pomembna, je postalo učinkovitejše upravljanje in gospodarjenje z nepremičninami nujno tudi z vidika konkurenčnosti na mednarodni ravni. Nova prostorska zakonodaja z Zakonom o urejanju prostora (UL RS št. 110/2002; v nadaljevanju ZUreP-1), in Zakonom o graditvi objektov (UL RS št. 110/2002; v nadaljevanju ZGO-1), zakonsko opredelujeta zbiranje podatkov o gospodarski javni infrastrukturi. Gospodarska javna infrastruktura predstavlja predvsem javno premoženje, ki v preteklem času ni bilo ustrezno evidentirano. To pomanjkljivost odpravlja nepremičninska evidenca, imenovana zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture (Mlinar in sod, 2006).

Po prostorski zakonodaji iz leta 2002 (ZUreP-1 in ZGO-1) je Geodetski upravi RS naložena naloga vzpostavitve in vodenja zbirnega katastra javne infrastrukture. Vzpostavitev baze je bila uresničena 1. januarja 2006. Od takrat naprej se podatkovna baza polni s podatki, ki jih pošiljajo lastniki in upravljavci gospodarske javne infrastrukture.

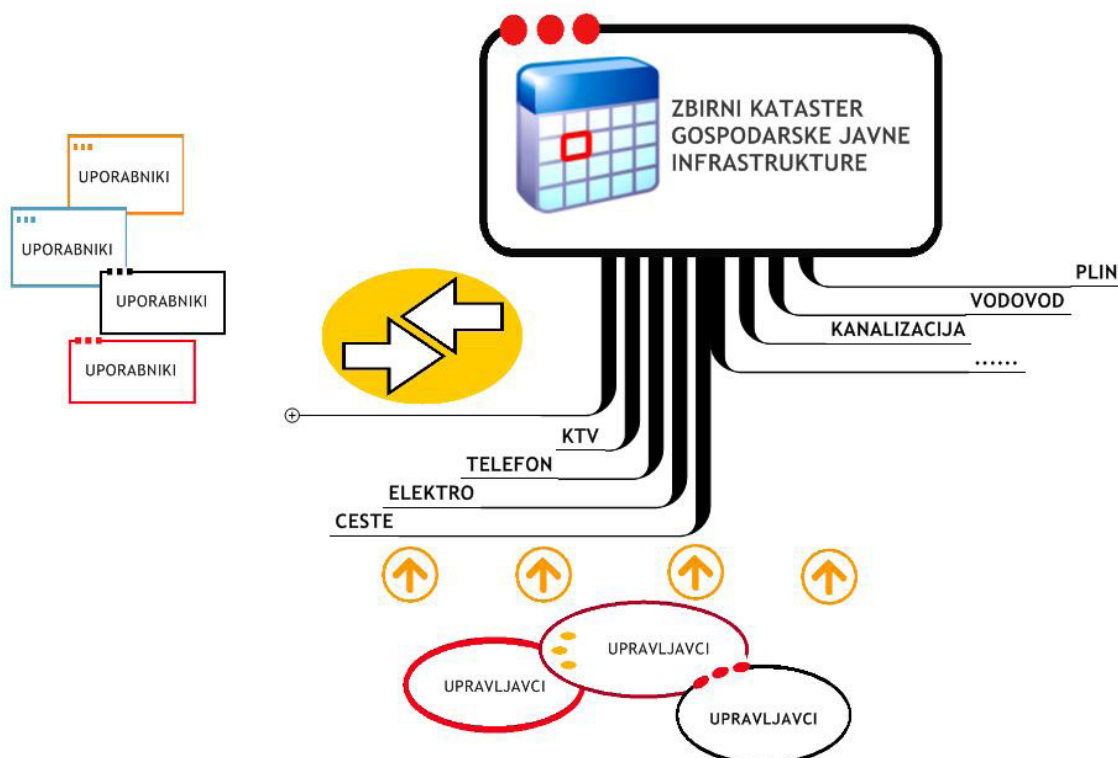
V širšem pomenu zbirni kataster GJI predstavlja okolje, v katerem se srečujejo uporabniki in lastniki, ki na podlagi določenih postopkov posredujejo podatke v zbirni kataster GJI in dostopajo do podatkov v zbirnem katastru GJI. V širšem smislu zbirni kataster ni le tehnična rešitev, zbirka podatkov in aplikacij, ampak celoten model, katerega namen je zagotoviti pogoje za uspešno evidentiranje in posredovanje podatkov o objektih GJI (Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture 2007).

Vrste gospodarske javne infrastrukture so:

- prometna infrastruktura,
- energetska infrastruktura,
- komunalna infrastruktura,
- vodna infrastruktura,
- infrastruktura za gospodarjenje z drugimi vrstami naravnega bogastva ali varovanja okolja,
- drugi objekti v javni rabi.

Ključni udeleženci v sistemu zbirnega katastra GJI so:

- občine, ministrstva in drugi lastniki GJI, ki zagotavljajo podatke,
- uporabniki podatkov, ki podatke potrebujejo pri svojem delu,
- geodezija kot povezovalec sistema.

Slika 5.21: Osnovni postopki v zbirnem katastru GJI (Geodetska uprava RS, 2007)

Glavni cilji vzpostavitve zbirnega katastra GJI so:

- zagotavljati kakovostne osnovne podatke o GJI (vsebino), ki obsegajo predvsem prostorsko komponento (geolokacijo) in enolično identifikacijo objektov v zbirnem katastru GJI,
- zagotavljati redno in enostavno vzdrževanje podatkov o GJI ter zanesljivo posredovanje podatkov uporabnikom,
- zagotavljati infrastrukturo, ki obsega zbirko podatkov GJI, kjer bodo na enem mestu in v okviru enovitega sistema zbrani in dostopni osnovni podatki o GJI (Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture 2007).

Za potrebe vzpostavitve in vzdrževanja zbirnega katastra so definirani postopki, ki zagotavljajo pretok podatkov od upravljavca do zbirnega katastra nazaj k uporabniku. V splošnem so določene naslednje vrste postopkov (Mlinar in sod, 2006):

1. vpis podatkov v zbirni kataster:
  - prvi vpis podatkov,
  - vpis sprememb podatkov

2. vpogled v podatke zbirnega katastra:
  - izdajanje podatkov iz zbirnega katastra.

Za državne ceste je bil prvi vpis podatkov v zbirni kataster izveden 19. 12. 2006. Direkcija RS za ceste (DRSC), kot upravljavec državnih cest je posredovala podatke o državnih cestah, ki so v upravljanju Direkcije Republike Slovenije za ceste (DRSC) in Družbe za avtoceste Republike Slovenije (DARS).

5.4.2 Vpogled v podatke zbirnega katastra GJI na primeru

Vpogled podatkov zbirnega katastra je mogoč preko spletnega pregledovalnika na spletnih straneh Geodetske uprave Republike Slovenije. Poizvedovanje v zbirnem katastru je možno tudi preko iskanja po cestah.

Slike 5.22, 5.23, 5.24 in 5.25 prikazujejo korake poizvedovanja v Pregledovalniku preko Zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture.

The screenshot shows the 'Zbirni kataster GJI' web application interface. The user is logged in as 'FCAPUDER'. The main menu includes 'Zemljiški kataster', 'Geodetske točke', 'Kataster stavb', 'Register prost. enot', 'ETN', 'REZI', and 'Zbirni kataster GJI'. The current page is 'Iskanje po cestah' (Search for roads). The search form includes fields for 'Številka ceste' (Road number), 'Številka odseka' (Section number) with the value '0044', and 'Opis odseka iz banke cestnih podatkov' (Description of the section from the road data bank). There are 'POIZVEDUJ' (Execute) and 'BRIŠI' (Clear) buttons. Below the form, the 'Rezultat poizvedbe:' (Search result) section shows one result in a table:

Številka ceste	Številka odseka	Kategorija ceste	Ime lastnika	Opis odseka	BEP	CJI
A1	0044	avtocesta	REPUBLIKA SLOVENIJA	BLAGOVICA-KRTINA		

At the bottom of the page, there is a copyright notice: 'Copyright © 2003, Geodetska uprava Republike Slovenije' and 'WebMaster Igea d.o.o.'.

Slika 5.22: Zbirni kataster GJI, Poizvedovanje po cestah

Rezultat iskanja po cestah so podrobnejši podatki o objektu in grafični prikaz objekta.

REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Uporabnik: FCAPUDER
 Transakcijska številka: 3847009077

Sreda, 18 Marec, 2009
 12:31:01

Pododseki iz zbirnega katastra GJI:

Podatki o GJI

Identifikator GJI	Ime vrste GJI	Mera objekta GJI	i	
211747	Cesta (os ceste)	891.09m	i	
211748	Cesta (os ceste)	2963.16m	i	
211532	Cesta (os ceste)	1712.76m	i	
211533	Cesta (os ceste)	92.75m	i	
211746	Cesta (os ceste)	6798.74m	i	
241649	Objekt cestne infrastrukture	152.01m	i	
241650	Objekt cestne infrastrukture	128m	i	
241751	Objekt cestne infrastrukture	13.09m	i	
242133	Objekt cestne infrastrukture	12m	i	
242134	Objekt cestne infrastrukture	13m	i	
241030	Objekt cestne infrastrukture	11.99m	i	
240724	Objekt cestne infrastrukture	170m	i	
240731	Objekt cestne infrastrukture	108.99m	i	
240732	Objekt cestne infrastrukture	7m	i	
240853	Objekt cestne infrastrukture	18m	i	
240857	Objekt cestne infrastrukture	102m	i	
240858	Objekt cestne infrastrukture	11m	i	

Slika 5.23: Podatki iz zbirnega katastra GJI

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Uporabnik: FCAPUDER Sreda, 18. Marec, 2009 12:41:55
 Transakcijska številka: 3880109077

Opisni podatki o objektu GJI:

Podatki o objektu GJI

Identifikator GJI	Id upravljavca	Šifra vrste	Ime vrste GJI	Mera objekta GJI	CC_SI	Topologija	Pozicijska natančnost	H	Višinska natančnost	GJI
211533	157	1101	Cesta (os ceste)	92.75m	21110	Linije	od 0,1m do 1m	-	več kot 1m	gospodarska javna infrastruktura

VIR	Datum vira	Matična številka lastnika	Naziv lastnika	Matična številka upravljavca	Naziv upravljavca	Identifikacijska številka elaborata	Datum elaborata	DIM_YX [m]	DIM_Z [m]	Opuščeno	Opis	Kategorija ceste	Šifra odseka
GPS	31.12.2005	5300177	MINISTRSTVO ZA PROMET DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA CESTE	5814251	DRUŽBA ZA AVTOCESTE V REPUBLIKI SLOVENIJI D.D.	353732006000355	19.12.2006	0.0	0.0	neopuščen objekt	BLAGOVICA-KRTINA	avtocesta	0044

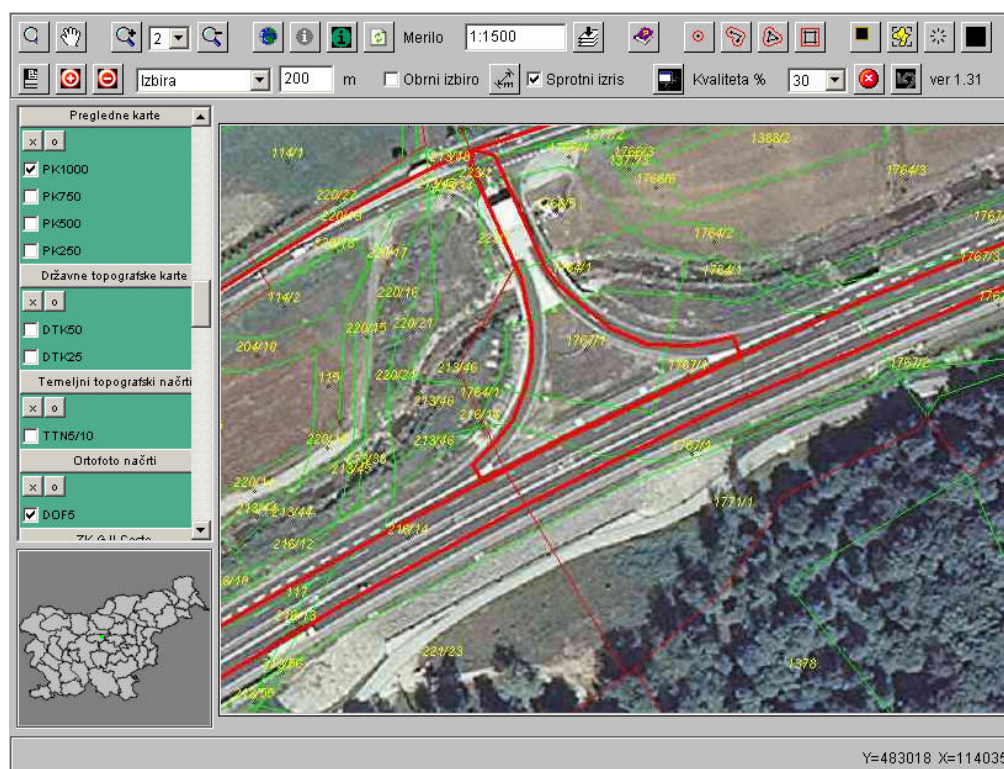
Podatki o parceli

Šifra KO	Ime KO	Številka parcele	Površina parcele
1927	BLAGOVICA	1767/1	6107
1930	ŽIROVŠE	216/14	2249

Podatki o stavbi

Šifra KO	Ime KO	Številka stavbe

Slika 5.24: Podrobnejši prikaz podatkov o objektu

Slika 5.25: Grafični prikaz iskanega objekta

REPUBLICA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Uporabnik:FCAPUDER Sreda, 18 Marec, 2009 12:49:06
 Transakcijska številka: 3897309077

Opisni podatki o parceli:

Podatki o parceli

Šifra katastrske občine	Ime katastrske občine	Parcelna številka	Površina [m ²]	Številka ZKVL	Urejena parcela	Datum zadnje spremembe
1927	BLAGOVICA	1767/1	6107	00613	NE	07.11.2003

Podatki o vrstah rabe parcele

Šifra vrste rabe / kulture	Vrsta rabe / kulture	Katastrski razred	Površina [m ²]	Bonitetne točke	Številka stavbe	Y centroid	X centroid
101	NJIVA	6	1658	0	-	483021.37	114044.58
107	TRAVNIK	4	3313	0	-	483021.37	114044.58
112	GOZD	3	1136	0	-	483021.37	114044.58

Podatki o dejanski rabi parcele

Šifra dejanske rabe	Naziv dejanske rabe	Površina [m ²]
3000	Pozidano zemljišče	6107

Podatki o lastništvu na parceli

Primek in ime / Naziv	Občina / Naselje / Ulica	Datum rojstva / matična številka	Delež	Lastništvo
REPUBLIKA SLOVENIJA	LJUBLJANA, LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 20	5854814	1/1	Lastnik

Nazaj

Slika 5.26: Podrobnejši prikaz podatkov o parceli

Za namen diplomske naloge smo si preko spletnega pregledovalnika pridobili podatke o parcelah, ki so del obravnavanih avtocestnih odsekov. Tako smo lahko izračunali površino parcel, ki so del obravnavanih odsekov avtocestnega odseka Trojane – Krtina.

Preglednica 5.3: Izračun površin parcel, ki so del avtocestnih odsekov, po katastrskih občinah

Šifra k. o.	Ime k. o.	Površina v m ²
1924	Trojane	339.824
1925	Učak	382.213
1926	Šentožbolt	424.392

Šifra k. o.	Ime k. o.	Površina v m ²
1927	Blagovica	247.171
1930	Žirovše	78.354
1931	Krašnja	277.370
1933	Lukovica	215.464
1944	Prevoje	89.016

Pri pregledovanju grafike smo ugotovili, da iskalnik prikaže vse parcele, ki sekajo os ceste. Tako velja tudi za predore in viadukte, za katere pa vemo, da zemljišča v predoru ali pod objekti praviloma niso v lasti Republike Slovenije niti v upravljanju DRSC ali DARS-a. Tako izračuni površin podani v preglednici 5.3 na območju med Trojanami in Blagovico niso natančni.

Za izgradnjo avtoceste v območju Lukovica je bilo po podatkih zemljiškega katastra in zemljiške knjige namenjenih (za kmetijstvo pa izgubljenih) 147,4783 ha kmetijskih zemljišč. Od tega 30,6562 ha gozda (Kocjančič, 2008).

5.5 Zemljiška knjiga

Zakon o zemljiški knjigi iz leta 2003 opredeli Zemljiško knjigo kot javno knjigo, namenjeno vpisu in javni objavi podatkov o pravicah na nepremični ter pravnih dejstvih v zvezi z nepremičninami.

Zemljiška knjiga je sestavljena iz glavne knjige in iz zbirke listin. Glavna knjiga je namenjena vpisu podatkov o pravicah na nepremičnini in o pravnih dejstvih, vezanih na nepremičnino. Zbirko listin sestavljajo listine, ki so podlaga za vpis v Zemljiško knjigo.

Glavna knjiga se vodi po katastrskih občinah, sestavljajo jo zemljiškoknjižni vložki, ki se vodijo po zaporednih številkah. Zemljiškoknjižni vložek vsebuje evidenčne liste:

- evidenčni list A, ki je sestavljen iz oddelka A1 in A2,
- evidenčni list B,
- evidenčni list C.

Iz evidenčnega lista A je razvidna katastrska občina, v kateri se nahaja nepremičnina, zaporedna številka zemljiškoknjižnega vložka, sodišče, ki vodi zemljiško knjigo. V oddelku A1 so podatki o nepremičnini; zaporedna številka, vrsta rabe in površina.

V evidenčnem listu B so podatki o lastninski pravici in dejstvih, ki so vplivali na spremembo lastništva. Evidenčni list C je namenjen vpisom različnih stvarnih in obligacijskih pravic na nepremičnini.

Vpis pravic v zemljiško knjigo se označi v evidenčnem listu na mestu, kjer naj se izvrši vpis z opravilno številko, pod katero se zadeva vodi v vpisniku Dn (plomba).

Vpise v zemljiško knjigo delimo na glavne vpise, s katerimi se v zemljiško knjigo vpisujejo pravice in pravna dejstva, in pomožne vpise, ki so namenjeni drugim vpisom.

S 1. januarjem 2000 se je začela uvajati elektronska zemljiška knjiga na vseh sodiščih po Sloveniji. V maju 2004 pa je stopil v veljavo Pravilnik o elektronskem dostopu do informatizirane glavne knjige (UL RS št. 16/2004).

Elektronski dostop do informatizirane glavne knjige je mogoč z elektronskim vpogledom ali z oddaljenim elektronskim dostopom, preko interneta z uporabo posebnega vmesnika. Pravilnik o elektronskem dostopu do glavne knjige dopušča brezplačen dostop do oddaljenega elektronskega dostopa za državne organe, organe lokalnih skupnosti in osebe javnega prava, ki opravljajo upravne naloge po javnem pooblastilu (Vresk, 2004).

Tudi na Direkciji RS za ceste smo leta 2004 zaprosili za brezplačen dostop do zemljiške knjige in si ga tudi pridobili. Vpogled v elektronsko glavno knjigo nam je v veliko pomoč pri vsakdanjem delu.

Pri izgradnji avtocestnih odsekov v občini Lukovica je za odkupe zemljišč, parcelacije in druga geodetska dela, ter sklepni del – vpis zemljišč v zemljiško knjigo skrbelo podjetje, Družba za državne ceste (DDC). Od njihovih referentov smo si pridobili podatke o zemljiščih, ki so bili predmet odkupov za potrebe izgradnje avtocestnega odseka med Trojanami in Krtino.

Podatke o zemljiščih, ki so postali del avtocestnih odsekov, smo preverili še v zemljiški knjigi in ugotovili, da se podatki skladajo s seznamom. V glavni knjigi je v evidenčnem listu, žal, še vedno, vpisana vrsta rabe, kot je bila pred izgradnjo avtoceste.

Po informacijah, ki smo jih dobili na DDC-ju, je bila od izgradnje avtoceste pa do marca 2009 zemljiškoknjžno urejena večina zemljišč. Zemljiškoknjžno so tako po izgradnji avtoceste Trojane – Krtina urejene katastrske občine, Prevoje, Lukovica, Krašnja, Žirovše in Učak. Postopek dokončnega urejanja pa se izvaja še za katastrske občine Šentožbolt, Trojane in Blagovico.

5.5.1 Analiza zemljišč po lastništvu

Lastništvo na analiziranem območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik je po katastrskih občinah prikazano v preglednici 5.4.

V katastrski občini Trojane je 15,6641 ha (89,86 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 0,1775 ha (1,02 %) v lasti pravnih oseb, 0,2941 ha (1,68 %) v lasti občine Lukovica in 1,3317 ha (7,62 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Učak je 12,6622 ha (95,19 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 0,5516 ha (4,15 %) v lasti občine Lukovica in 0,0889 ha (0,67 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Šentožbolt je 105,2470 ha (97,22 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 2,1858 ha (2,02 %) v lasti občine Lukovica in 0,8207 ha (0,76 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Blagovica je 24,2714 ha (82,86 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 1,1286 ha (3,85 %) v lasti pravnih oseb, 0,1677 ha (0,57 %) v lasti občine Lukovica in 3,7255 ha (12,72 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Žirovše je 8,6435 ha (88,83 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 0,0698 ha (0,72 %) v lasti pravnih oseb, 0,3461 ha (3,56 %) v lasti občine Lukovica in 0,6712 ha (6,90 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Krašnja je 27,9214 ha (84,21 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 0,5917 ha (1,78 %) v lasti pravnih oseb, 0,1638 ha (0,49 %) v lasti občine Lukovica in 4,4799 ha (13,51 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Lukovica je 11,3739 ha (66,26 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 3,7133 ha (21,63 %) v lasti pravnih oseb, 0,8837 ha (5,15 %) v lasti občine Lukovica in 1,1947 ha (6,96 %) v lasti Republike Slovenije.

V katastrski občini Prevoje je 107,0491 ha (86,33 %) zemljišč v lasti fizičnih oseb, 5,4170 ha (4,37 %) v lasti pravnih oseb, 7,8970 ha (6,37 %) v lasti občine Lukovica in 3,6394 ha (2,93 %) v lasti Republike Slovenije.

Največ nepremičnin v analiziranih katastrskih občinah je po površini v lasti fizičnih oseb, sledijo pravne osebe, občina ter na zadnjem mestu država.

Preglednica 5.4: Površina zemljišč po lastništvu

katastrska občina	fizične osebe		pravne osebe		občina Lukovica		država	
	v ha	v %	v ha	v %	v ha	v %	v ha	v %
Trojane	15,6641	89,68%	0,1775	1,02%	0,2941	1,68%	1,3317	7,62%
Učak	12,6622	95,19%			0,5516	4,15%	0,0889	0,67%
Šentožbolt	105,2470	97,22%			2,1858	2,02%	0,8207	0,76%
Blagovica	24,2714	82,86%	1,1286	3,85%	0,1677	0,57%	3,7255	12,72%
Žirovše	8,6435	88,83%	0,0698	0,72%	0,3461	3,56%	0,6712	6,90%
Krašnja	27,9214	84,21%	0,5917	1,78%	0,1638	0,49%	4,4799	13,51%
Lukovica	11,3739	66,26%	3,7133	21,63%	0,8837	5,15%	1,1947	6,96%
Prevoje	107,0491	86,33%	5,4170	4,37%	7,8970	6,37%	3,6394	2,93%

5.6 Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica

Občina Lukovica je v letu 2008 pripravila Strategijo prostorskega razvoja občine Lukovica (SPRO). Ko bo sprejeta s strani občinskega sveta, bo temeljni prostorski razvojni dokument občine, s katerim se bodo določale osnovne usmeritve prostora in varstva okolja.

Občina Lukovica pokriva 74 km² veliko območje doline Črni graben na prehodu med Kamniškim in Zasavskim hribovjem ter Kamniško-bistriško ravnino. Po podatkih Statističnega urada RS iz leta 2008 je 30. junija 2008 v občini Lukovica živel 5316 prebivalcev.

Občina je razdeljena na štiri območja (glej sliko 2.1):

- dolinski del (dolinsko dno Črnega grabna - osrednji del občinskega prostora),
- ravninski del (Kamniško - bistriška ravnina - zahodni rob občinskega prostora),
- severni hriboviti del (severno pobočje nad Črnim grabnom in Kamniško - bistriško ravnino in
- južni hriboviti del (južna pobočja Črnega grabna).

Hriboviti predeli občine so pretežno gozdnati in podvrženi plazovitosti, zato je razvoj v tem delu občine omejen. Strnjeni kompleksi kvalitetnih kmetijskih zemljišč so v ravninskem delu, ki pa je tudi najbolj privlačen za poselitev. Koncentracija poselitve je že danes največja v

ravninskem in dolinskem delu. Populacija se povečuje v ravninskem in dolinskem delu, predvsem po izgradnji avtoceste, tako da se že kaže pomanjkanje ustreznih stanovanjskih površin. Višje ležeči hriboviti predeli večinoma ohranjajo ruralen značaj z redko poselitvijo, kjer se že kaže upadanje prebivalstva, opuščanje kmetijskih zemljišč, praznjenje vaških jeder... Pomanjkanje družbene javne infrastrukture, poslovnih, proizvodnih in storitvenih dejavnosti v občini se izboljšuje šele v zadnjem desetletju. Občina Lukovica je s samostojnostjo dobila več možnosti za razvoj prostora. Velik vpliv pri spremembah je imela tudi izgradnja avtoceste, izboljšala se je povezava in sprostil se je velik del zemljišč v dolinskem svetu, ki so bila do tedaj rezervirana za izgradnjo avtoceste.

Koncept trajnostnega ali vzdržnega razvoja občine Lukovica predstavlja zavestno odločitev občine kot celote za spoštovanje načela ravnovesja med težnjo po razvoju (povečevanje števila gospodarskih subjektov, omogočanje razvoja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, zagotavljanje gospodarskim pobudam prijaznega okolja, kar zadeva prostorske akte, občinske pomoči in subvencije ipd.) in težnjo po ohranjanju zdravega okolja (za človeka in druga živa bitja) oziroma narave. V skladu s tem naj bi načrtovanje razvoja v največji možni meri zagotavljalo ohranjanje stabilnosti ekosistema na območju občine in širitev pozidave predvsem na območja, ki so že degradirana oziroma so že kultivirana in obkrožena s poselitvijo. Koncept vključuje tudi doseganje družbenega soglasja, kajti odločitev zanj pomeni, da se občina odpoveduje programom, ki čezmerno obremenjujejo okolje s škodljivimi emisijami oziroma omeji možnosti za tovrstne obrate, in da občina hkrati od vseh gospodarskih subjektov zahteva čim bolj sonaravno ravnanje s prostorom (zadostna funkcionalna zemljišča, spoštovanje ekoloških norm, urejena parkirišča, zelene površine, zasaditev v okolici objektov itd.). Ravnovesje med težnjo po razvoju in ohranjanju zdravega okolja in narave samo po sebi predpostavlja tudi ravnovesje na ravni socialnih razmer v občini, kajti pretirano socialno neravnovesje samo po sebi spodbuja zahteve po razvoju ne glede na posledice za okolje.

V skladu z osnovnim konceptom občina Lukovica določa tudi cilje: pravilno razporeditev znotraj omrežja naselij, možnost usklajenega razvoja občine, ki bo občanom zagotovila znatnejši delež manjkajočih družbenih, oskrbnih, proizvodnih in športnorekreacijskih dejavnosti ter stanovanj, zlasti v zahodnem ravninskem delu.

Vizija razvoja na stanovanjskem področju se krepi na ravninskem in dolinskem delu z ugodnejšimi pogoji glede danosti v prostoru, infrastrukturne opremljenosti. Obsežnejši razvoj se načrtuje zlasti v naseljih Lukovica, Prevoje – Šentvid, Vrba.

Razvoj poslovno proizvodnih dejavnosti se prednostno razvija na območju obstoječe cone Želodnik in razširjene cone Prevojske gmajne. Coni se med seboj povezujeta in predstavljata gospodarsko in zaposlitveno središče občine. Poslovno proizvodnja dejavnost se ohranja in nadaljuje tudi na že obstoječih lokacijah v središčih dolinskega in ravninskega dela, v obrtno storitvenem kompleksu Lukovica in obrtno poslovni coni Krašnja. Dolgoročno pa bodo po predvidevanjih možnosti za razvoj zagotovljene tudi z načrtno sanacijo kamnoloma Lukovica.

Vizija razvoja oskrbnih in storitvenih dejavnosti ter družbene javne infrastrukture je, da se bo tovrstna dejavnost razvijala v naseljih dolinskega in ravninskega sveta, zlasti v območju ob regionalni cesti in ob avtocestnem priključku Lukovica, umeščajo pa se lahko tudi v druga naselja občine.

Zasnova poselitve po SPRO predvideva intenzivnejšo urbanizacijo okrog večjih središč Lukovice, Prevoj, Šentvida in Vrbe. V dolinskem delu je predvidena zmernejša urbanizacija v hribovitem delu pa se ohranja ruralen tip poselitve. Spodbuja se zgoščevanje pozidave ob hkratnem zagotavljanju zadostnih zelenih in drugih odprtih javnih površin. V skladu s kriteriji širitve naselij se bodo te usmerjale na območja ravninskega in dolinskega dela. Opredeljene so širitve območja naselja Prevoje – Šentvid, ki se bo širilo proti severu na območje Zaboršta in v osrednjem delu z zapolnitvijo večjega dela med že obstoječimi stavbami ter na jugu proti avtocesti v delu do naselja Vrba, s katerim se prostorsko poveže.

Razvoj prometne infrastrukture predvideva med drugim tudi sledenje zasnovi kolesarskega omrežja v Ljubljanski urbani regiji s primarno kolesarsko osjo ob regionalni cesti R2-447 Arja vas – Trzin.

Zasnova krajine se bo razvijala v več prevladujočih smereh: naravna, kulturno, urbana in kmetijsko intenzivna krajina. V ravninskem delu bo večji poudarek na razvoju urbane in

kmetijsko intenzivne krajine. Naravna in kulturna krajina se bo razvijala predvsem na robnih območjih na prehodu v hribovit del. V dolinskem delu bo poudarek na razvoju urbane in kulturne krajine. Hribovit del se bo razvijal pretežno kot naravna, v okolici pa tudi kot kulturna krajina.

Kot najboljša kmetijska zemljišča se varujejo območja z visokimi predelovalnim potencialom tal v zahodnem in jugozahodnem delu za intenzivno rabo, v manjši meri pa tudi območja v hribovitem delu kot območja ekstenzivne rabe. Ostala kmetijska zemljišča vključujejo površine neposredno ob naseljih dolinskega in hribovitega dela, ki so posebej pomembna z vidika ohranjanja podobe kulturne krajine.

Območja kmetijskih zemljišč ob glavnih prometnicah, kjer je večja možnost onesnaženja tal in so tla manj primerna za pridelavo hrane, se bo raba kmetijskih zemljišč omejila, oziroma se bodo zemljišča namenila drugim dejavnostim. Kot posebna prvina kulturne krajine v občini se obnavljajo in vzdržujejo travniški sadovnjaki.

SPRO opredeljuje posebej tudi urbanistično zasnovo naselja Lukovica, ki je lokalno središče s funkcijo občinskega središča. Ureditveno območje urbanistične zasnove obsega pet programsko in prostorsko zaokroženih funkcionalnih enot. Aktualna enota v območju med regionalno cesto in avtocesto je funkcionalna enota LU4 in predstavlja južni del Lukovice.

Prevladujoče dejavnosti v LU4 so:

- razvojno stanovanjske dejavnosti, načrtovana je tudi večstanovanjska gradnja,
- razvoj poslovnih in storitvenih ter oskrbnih dejavnosti, ureditev bencinskega servisa ob regionalni cesti,
- javne površine – v okviru zelenih površin, ki hkrati predstavljajo varovalni zeleni pas med osrednjim delom naselja in območjem ob avtocesti,
- zagotavljajo se površine za mirujoči promet.

Pri vsakem prostorskem razvoju pa je pomembno ohranjanje okolja in varstvo kulturne dediščine. Pomembnejše naloge z vidika varstva okolja so zlasti oblikovanje zelenega sistema

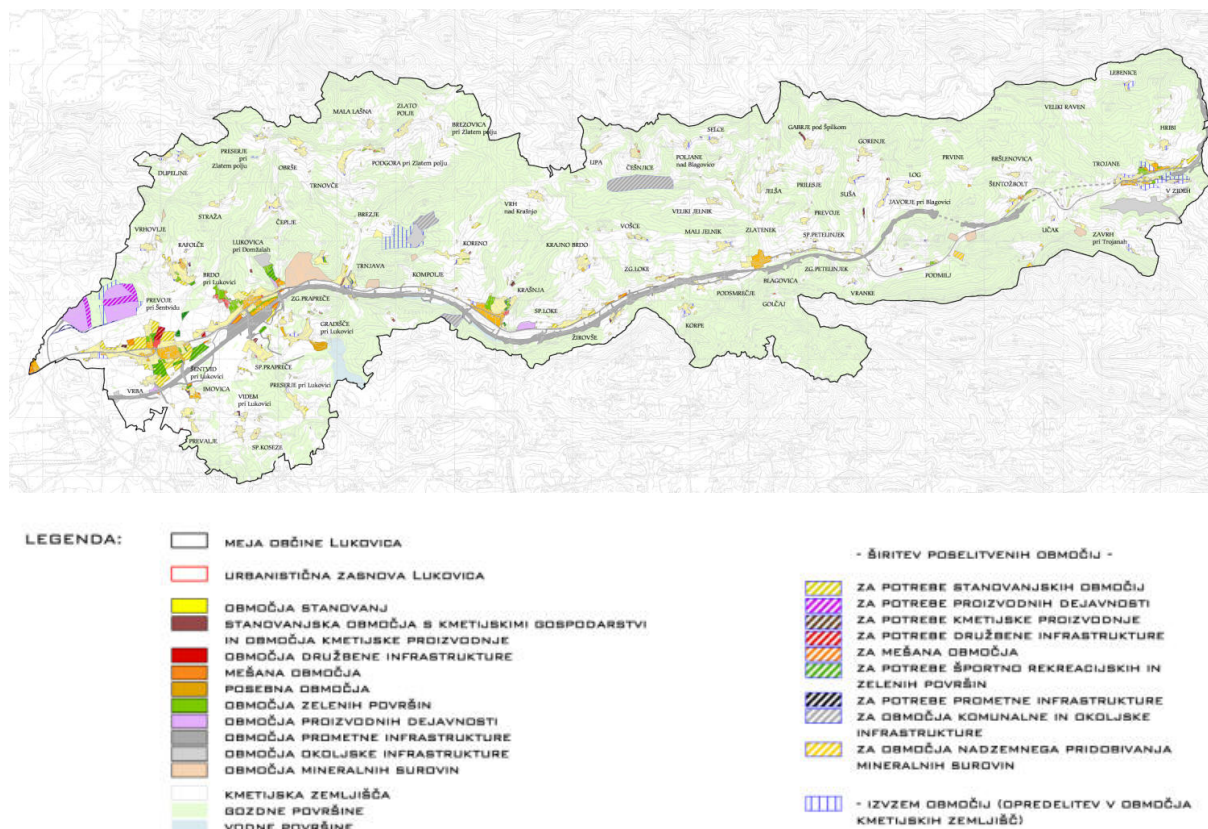
naselja, oblikovanje območij varstva pred hrupom ob avtocesti, ravnanje z odpadki, ureditev prometne infrastrukture, ohranjanje naravnih vrednot in skrb za čist zrak.

Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica se izvaja z opredelitvijo nalog in koordinacijo aktivnosti nosilcev urejanja prostora ter drugih subjektov, pristojnih za uresničevanje prostorske strategije. Naloge občine in nosilcev urejanja prostora so zlasti izdelava programov in projektov za urejanje krajine in za razvoj in urejanje urbanistične zasnove, izvedba in sprejem izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta in drugih podrobnih prostorskih načrtov, zagotavljanje finančnih sredstev, spremljanje stanja v prostoru ter druge naloge.

5.6.1 Analiza strategije razvoja občine Lukovica v območju med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik

Občina Lukovica v strategiji prostorskega razvoja predvideva na analiziranem območju med avtocesto in regionalno cesto na relaciji Trojane – Želodnik širitev razvoja na stanovanjskem področju v naseljih Lukovica, Prevoje – Šentvid in Vrba.

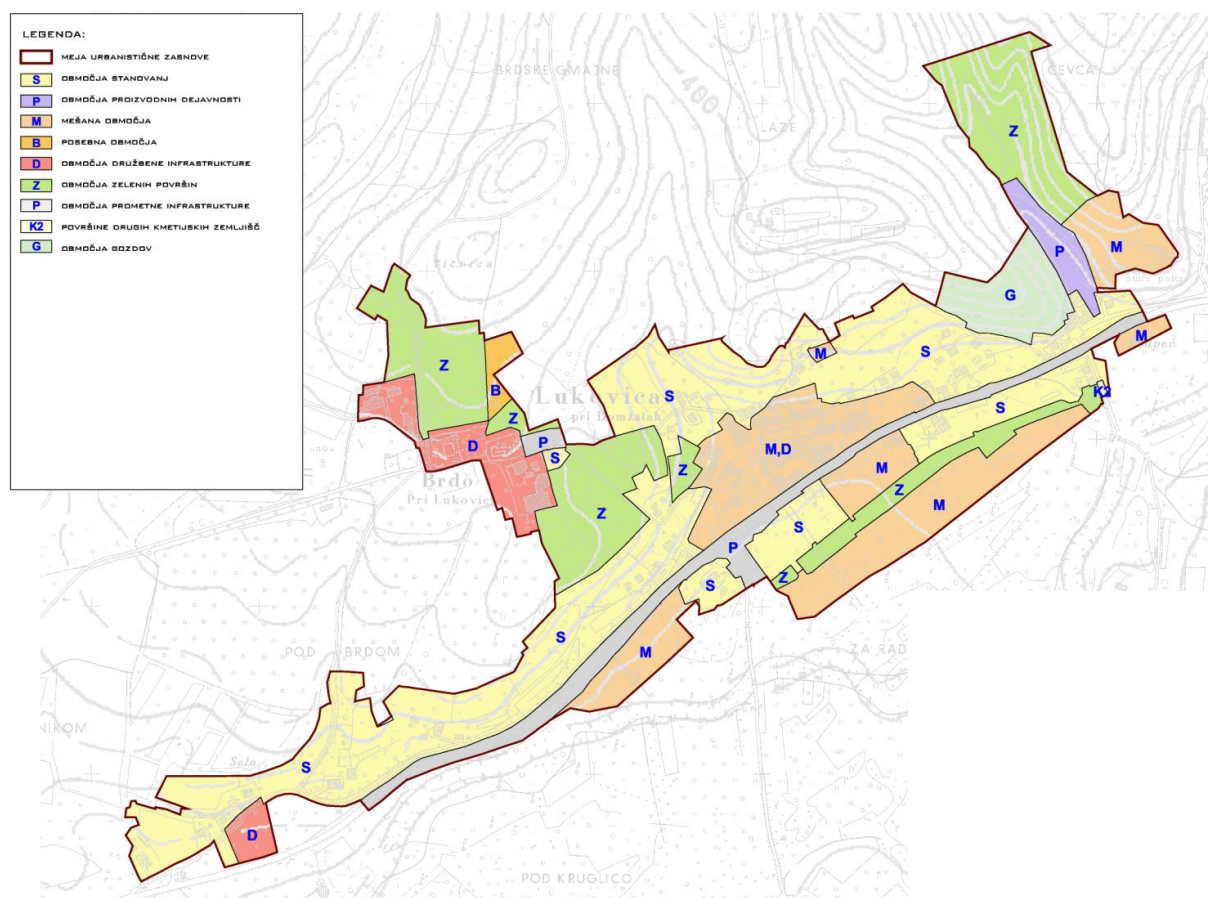
Slika 5.27 prikazuje zasnovo poselitve v občini Lukovica. Območje med avtocesto in regionalno cesto v območju naselij Prevoje in Vrba se bo po v osrednjem delu naselja Prevoje zapolnilo, in se proti jugu širilo do naselja Vrba. Ostali del, analiziranega območja med avtocesto in regionalno cesto v občini Lukovica, pa bo namenjen predvsem kmetijski proizvodnji.

Slika 5.27: Zasnova prostorskega razvoja – zasnova poselitve (vir: Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica, 2008).

Slika 5.28 prikazuje zasnovo namenske rabe prostora v območju naselja Lukovica. Obravnavano območje je tudi del analiziranega območja med avtocesto in regionalno cesto – južni del naselja Lukovica.

Območje med avtocesto in regionalno cesto naj bi se zapolnilo tako, da bi bil prvi pas ob avtocesti mešano območje, sledil bi zeleni pas in nato stanovanjska območja in mešana območja. Območje med avtocesto in regionalno cesto v območju naselij Prevoje in Vrba se bo v osrednjem delu naselja Prevoje zapolnilo, in se proti jugu širilo do naselja Vrba. Ostali del analiziranega območja med avtocesto in regionalno cesto v občini Lukovica pa je namenjen kmetijski proizvodnji.

Slika 5.28: Zasnova namenske rabe (vir: Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica, 2008).

6 VREDNOTENJE REZULTATOV

V letih 2001, 2002 in 2003 so bili zgrajeni in prometu predani odseki avtoceste A1 med Trojanami in Želodnikom. Novozgrajeni odseki potekajo preko občine Lukovica od vzhoda proti zahodu. Avtocesta poteka po hribovitem, dolinskem in ravninskem delu občine. Vzporedno z avtocesto poteka včasih najpomembnejša cestna povezava med Štajersko in Gorenjsko, danes regionalna cesta R2-447. Med cestama je nastalo območje zemljišč, za katera smo analizirali rabo prostora, katastrske kulture, kataster gospodarske javne infrastrukture, lastništvo in strategijo razvoja občine Lukovica.

Raba prostora v občini Lukovica se z izgradnjo avtoceste ni bistveno spremenila. Največja sprememba rabe prostora (pokrovnosti tal) po podatkih CLC za obdobje 2000-2006 je umetno zajezeno Gradiško jezero, ki varuje avtocesto pred hudournimi vodami.

Za izgradnjo avtoceste v območju Lukovica je bilo po podatkih zemljiškega katastra in zemljiške knjige namenjenih 147,4783 ha kmetijskih zemljišč. Od tega 30,6562 ha gozda (Kocjančič, 2008).

Po podatkih katastra gospodarske javne infrastrukture znaša skupna površina parcel, ki so pod obravnavanim avtocestnim odsekom Trojane – Krtina, 2.053.804 m². Vendar je ta ocena previsoka, saj upošteva tudi zemljišča, ki so nad osjo avtoceste v predorih ter pod osjo avtoceste na viaduktih in podvozih.

Za analizo zemljišč območje med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik smo uporabili podatke zemljiškega katastra za katastrske občine Trojane, Učak, Šentožbolt, Blagovica, Žirovše, Krašnja, Lukovica in Prevoje.

Površina analiziranega območja med avtocesto in regionalno cesto na relaciji Trojane – Želodnik znaša 3.523.423 m², kar je 4,70 % celotnega območja občine Lukovica.

V analiziranem območju je po podatkih zemljiškega katastra največ travnikov, njiv in gozdov.

Prisotnost kmetijskih zemljišč v obravnavanem območju je naslednja:

- travniki 70,8 ha (33,04 %),
- gozd 76,93 ha (21,83 %),
- njive 70,8 ha (21,11 %),
- pašniki 15,01 ha (4,26 %),
- ekstenzivni sadovnjaki 7,4 ha (2,11 %).

Pozidanih zemljišč pa je:

- stanovanjske stavbe 12,6 ha (3,60 %),
- gospodarska poslopja 16,87 ha (4,79 %),
- funkcionalni objekti 6,65 ha (1,89 %),
- poslovne stavbe 1,10 ha (0,31 %),
- garaže 1,18 ha (0,31 %),
- porušeni objekti 247 m² (0,01 %),
- spomenik 44 m²,
- zemljišča pod stavbo 0,20 ha (0,06 %),
- zelenice 0,25 ha (0,07 %),
- igrišča 0,36 ha (0,10 %).

Vodotoki zavzemajo v obravnavanem območju 7,57 ha (2,15 %) ter neplodna zemljišča 6,76 ha (1,92 %). Prisotnih je še 32,26 ha zemljišč, ki nimajo določene katastrske kulture.

Glede na lastništvo je v analiziranem območju po podatkih zemljiške knjige (maj 2009), 88,78 % zemljišč v lasti fizičnih oseb, 3,15 % zemljišč v lasti pravnih oseb, 3,54 % zemljišč v lasti občine Lukovica (javno dobro) in 4,53 % zemljišč v lasti države.

Na podlagi analiz zemljiškega katastra in zemljiške knjige ugotavljamo, da v območju med avtocesto in regionalno cesto prevladujejo travniki, njive in gozdovi: v ravninskem in dolinskem delu travniki in njive, v hribovitem območju gozdovi. Zemljišča so večini v lasti fizičnih oseb. V lasti občine Lukovica in Republike Slovenije so v večini zemljišča, kot so vodotoki, poti in ceste.

7 ZAKLJUČEK

Cilj naloge je bil analizirati, prikazati in ovrednotiti območje med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik v občini Lukovica. Podatke smo pridobili s pomočjo prostorskega informacijskega sistema, digitalnega zemljiškega katastra, elektronske zemljiške knjige in atlasa okolja. Podatke smo grafično obdelali s pomočjo GIS orodij.

V občini Lukovica je med Trojanami in Krtino po podatkih zemljiške knjige in zemljiškega katastra bilo za izgradnjo avtoceste namenjenih 116,8 ha kmetijskih zemljišč in 30,6 ha gozdov.

Za potrebe analize zemljišč območja med avtocesto A1 in regionalno cesto R2-447 na relaciji Trojane – Želodnik smo uporabili podatke zemljiškega katastra za katastrske občine Trojane, Učak, Šentožbolt, Blagovica, Žirovše, Krašnja, Lukovica in Prevoje. Površina analiziranega območja znaša 352,3423 ha, kar je 4,70 % celotnega območja občine Lukovica.

Na podlagi analiz podatkov zemljiškega katastra in zemljiške knjige ugotavljamo, da prevladujejo v območju med avtocesto in regionalno cesto travniki, njive in gozdovi. V ravninskem in dolinskem delu travniki in njive, v hribovitem območju gozdovi. Zemljišča so po večini v lasti fizičnih oseb, nekaj tudi pravnih oseb. V lasti občine Lukovica in Republike Slovenije so v večini zemljišča kot so vodotoki, poti in ceste.

Na območju med avtocesto in regionalno cesto se bo lahko nadaljevala obdelava kmetijskih zemljišč. Čeprav je bilo ob izgradnji avtoceste v ravninskem delu občine Lukovica izgubljenih veliko travnikov in njiv (116,8 ha), med njimi tudi nekaj na območju melioracij, lahko kmetje – živinorejci s kmetijsko mehanizacijo in agrotehničnimi ukrepi povečajo pridelek na ostalih travnikih in njivah v analiziranem območju zemljišč.

Z izgradnjo avtoceste se je povečala prometna varnost, ker je bil dovršen del tranzitnega prometa preusmerjen na avtocesto. Izboljšala se je tudi kvaliteta življenja prebivalcev, ki so

živeli ob glavni cesti, saj se je močno zmanjšal promet, hrup, smrad in drugi dejavniki, ki so posledica gostega in stalnega prometa.

Z izgradnjo avtoceste se je sprostil tudi velik del zemljišč v dolinskem svetu, ki so bila do tedaj rezervirana za izgradnjo avtoceste. Tako je nastala možnost razvoja in planiranja celotnega območja. Z vizijo in modrim razvojem bo mogoče območje med obema cestama dobro izkoristiti in ustvariti prebivalcem tega dela občine Lukovica kvalitetno življenje.

V analiziranem območju je možna širitev naselja Lukovica, tako da se južno od obstoječega naselja zgradi naselje večstanovanjskih zgradb. Zemljišča na južnem delu naselja Lukovica ima že danes v lasti Stanovanjski sklad RS, zato predvidevamo, da je priseljevanje v občino Lukovica iz mesta in drugih krajev zelo mogoče.

Drugo večje naselje, Prevoje – Šentvid je tudi možno še zapolniti s stanovanjskimi stavbami, ter ga v končni fazi približati naselju Vrba. Ob naselju so kmetijska zemljišča, ki naj ostanejo namenjena kmetijski dejavnosti. Njive in travniki so v ravninskem in dolinskem delu občine, kjer je možna uporaba kmetijske mehanizacije.

V analiziranem območju bi bilo možno zgraditi kolesarko povezavo, ki bi povezovala Štajersko z osrednjo Slovenijo. Na glavno kolesarsko povezavo, ki bi potekala v območju med avtocesto in regionalno cesto bi se lahko povezale občinske kolesarske poti, ki so namenjene rekreaciji.

V pasu med avtocesto in regionalno cesto nas spremlja tudi potok Radomlja, ki je z izgradnjo avtoceste reguliran. Ob Radomlji bi bile lahko speljane poti, namenjene rekreaciji.

Območje med avtocesto in regionalno cesto je le majhen del območja občine Lukovica, vendar ni zanemarljiv. Z modrimi odločitvami bo mogoče območje dobro izkoristiti, pa naj gre za ohranjanje in obdelavo kmetijskih zemljišč ali za katero drugo dejavnost. Pomembno bo, da bi ohranjali in gradili čisto in zdravo okolje.

VIRI

Uporabljeni viri

Demšar Mitrovič, P. 2006. Slovenija na stičišču prometnih koridorjev. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: 158 str.

Ferlan, M. 2005. Geodetske evidence. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za geodezijo: 262 str.

Kocijančič, A. 2008. Analiza izgube kmetijskih zemljišč v občini Lukovica zaradi gradnje avtoceste, Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 41 str.

Metodologija vzdrževanja in zajema osi cest. 2008. Ljubljana. Direkcija Republike Slovenije za ceste: 67 str.

Mlinar, J. 2008. Prostorski podatki kot pogoj za trajnostno upravljanje gospodarske javne infrastrukture (Spatial data as a condition for sustainable management of utilities). Geodetski vestnik, Ljubljana 52(4): 812-821.

Mlinar, J., Grilc, M., Mesner, A., Puhar, M., Bovha, D. 2006. Vzpostavitev sistema evidentiranja gospodarske javne infrastrukture - ponovni izzivi za geodezijo (Setting up public infrastructure records - a renewed challenge for geodesy). Geodetski vestnik, Ljubljana. 50(2): 238-247.

Strategija prostorskega razvoja občine Lukovica, Občina Lukovica. Lukovica. 2008. (v pripravi).

Vresk, T. 2004. Pridobivanje zemljišč za avtocesto. Specialistično delo, Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta: 102 str.

Zorman, V. 2007. Postopek vzpostavitve topološko urejenega podatkovnega sloja cest za potrebe zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za geodezijo, Prostorska informatika: 130 str.

Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture. 2007. Ljubljana. Geodetska uprava Republike Slovenije

Ostali viri

ArcGIS 9.3 Desktop, ESRI, Uporabniški priročnik

ArcInfo 9.3, ESRI, Uporabniški priročnik

ARSO 2008: Atlas okolja.

<http://www.arso.gov.si/> (7.11.2008).

DARS 2008a: Izgradnja avtocestnega omrežja v Republiki Sloveniji

<http://www.dars.si/> (17.10.2008).

DARS 2008b: Ključne faze postopka priprave in sprejemanja DLN.

<http://www.dars.si/> (17.10.2008).

DARS 2008c: Prečni prerez odseka Vransko - Blagovica.

<http://www.dars.si/> (18.10.2008).

DARS 2008d: Vzдолžni prerez avtocestnega odseka Blagovica - Šentjakob.

<http://www.dars.si/> (18.10.2008).

DARS 2008e: Odsek je bil predan prometu po posameznih pododsekih.

<http://www.dars.si/> (18.10.2008).

DARS 2008f: Prečni prerez avtocestnega odseka Blagovica - Šentjakob.

<http://www.dars.si/> (18.10.2008).

DARS 2008g: Vzdolžni prerez odseka Vransko - Blagovica.

<http://www.dars.si/> (18.10.2008).

Dopolnjen predlog osnutka Odloka o strategiji razvoja občine Lukovica. Občina Lukovica. 2008.

Geodetska uprava RS 2007: Osnovni postopki v zbirnem katastru GJI

<http://www.gu.gov.si> (1.4.2009).

Igea 2003: Zemljiški kataster je uradna evidenca o stvarnih stanjih na zemljiščih.

<http://www.igea.si> (1.4.2009).

Nacionalni program izgradnje avtoceste. Uradni list RS št. 13/1996:610.

Podatki elektronske zemljiške knjige, Sodišče, stanje 2009.

http://172.24.225.5:8001/zk_vpogledi/logout.jsp

Podatki zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture, Geodetska uprava Republike Slovenije, stanje april 2009.

https://prostor1.sigov.si/preg/zk_parcele.jsp

Pravilnik o elektronskem dostopu do informatizirane glavne knjige. Uradni list RS, št. 16/2004: 637.

Pravilnik o gozdnih prometnicah Uradni list RS, št. 4/2009: 238.

Pravilnik o katastru javnega komunikacijskega omrežja in pripadajoče infrastrukture. Uradni list RS, št. 56/2005: 2442.

Pravilnik o vsebini in načinu vodenja zbirke podatkov o dejanski rabi prostora. Uradni list RS, št. 9/2004: 415.

Promet 2007, Podatki o štetju prometa na državnih cestah v Republiki Sloveniji. Direkcija Republike Slovenije za ceste. 2008. Ljubljana.

Resolucija o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji. Uradni list RS, št. 50/2004: 2300.

Spletna stran Agencije Republike Slovenije za okolje: <http://gis.arso.gov.si/atlasokolja> (7.11.2008).

Spletna stran Družbe za avtoceste RS: <http://www.dars.si> (7.3.2009).

Spletna stran EIONET: <http://nfp-si.eionet.europa.eu> (5.10.2008).

Spletna stran občine Lukovica: <http://www.lukovica.si> (7.10.2008).

Spremembe in dopolnitve nacionalnega programa izgradnje avtocest. Uradni list RS, št. 41/1998:1800.

Statistične informacije (Rapid reports). št. 52: Statistični urad Republike Slovenije. Ljubljana. 2008.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Ministrstvo za okolje in prostor. Ljubljana. 2004.

Uredba o lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Blagovica - Šentjakob. Uradni list RS, št. 46/1996: 2837.

Uredba o merilih za kategorizacijo javnih cest. Uradni list RS, št. 49/1997: 2576.

Zakon o evidentiranju nepremičnin. Uradni list RS, št. 47/2006: 2024.

Zakon o graditvi objektov. Uradni list RS, št. 110/2002: 5387.

Zakon o javnih cestah. Uradni list RS, št. 33/2006: 1349.

Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS, št. 33/2007: 1761.

Zakon o ureditvi določenih vprašanj v zvezi z graditvijo avtocestnega omrežja v Republiki Sloveniji. Uradni list RS, št. 35/1995: 1668.

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. Uradni list SRS, št. 18/1984.

Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 110/2002: 5386.